

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Nová demokratická strana (NDP) jako nová
"brokerage party"?**

Andrea Toušková

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Nová demokratická strana (NDP) jako nová
"brokerage party"?**

Andrea Toušková

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat vedoucímu práce PhDr. Pavlu Hlaváčkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a připomínky a především za čas, který mi v průběhu psaní věnoval.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Zprostředkovatelská strana	6
2.1	Charakteristika zprostředkovatelské strany.....	6
2.2	Zprostředkovatelská strana a univerzální strana	8
2.3	Zprostředkovatelská strana a federace	9
2.4	Kanadský stranický systém	10
3	Nová demokratická strana	13
3.1	Tommy Douglas a Co-operative Commonwealth Federation	13
3.2	Vznik Nové demokratické strany	14
3.3	Sedmdesátá a osmdesátá léta.....	15
3.4	Ženy ve vedení NDP	16
3.5	Layton a návrat NDP.....	17
4	Volební kampaň NDP ve federálních volbách 2011.....	21
4.1	Volební kampaně NDP ve federálních volbách 2004, 2006 a 2008	21
4.2	Události předcházející federálním volbám v roce 2011.....	25
4.3	Volební kampaň NDP ve volbách v roce 2011	29
5	Analýza volební kampaně NDP ve federálních volbách 2011.....	32
5.1	Hlavní témata a role lídrů stran ve volebních kampaních.....	32
5.2	Role sociálních médií ve výsledku voleb	36
5.3	Quebec	39
6	Závěr	41
	Seznam použité literatury a zdrojů:.....	45
	Resumé	50

1 Úvod

Nová demokratická strana (NDP¹) je jedinou významnou stranou sociálně demokratického typu, která v kanadských volbách oslovuje voliče ve všech provinciích a získává mandáty ve federálním parlamentu. Od svého vzniku v roce 1961 se převážně umísťovala na třetím místě, zatímco u moci se alternovaly dvě dlouhodobě nejsilnější politické strany: Liberální strana (LPC²) a Progresivně-konzervativní strana (PC³). Z tohoto důvodu se v souvislosti s Kanadou někdy hovořilo o systému dvou a půl strany, přičemž zmíněnou půl stranou byla myšlena právě NDP.

Z pohledu volebních zisků NDP nastala změna ve federálních volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2011. V tomto roce došlo k historicky nejúspěšnějším volbám v historii této strany. NDP získala 102 z celkových 308 mandátů a poprvé v historii se strana stala tzv. oficiální opozicí vůči vítězné Konzervativní straně (CPC⁴) (Smith 2012: 11). Na postu druhé nejsilnější strany tak vystřídala Liberální stranu, která se propadla v pořadí až na třetí místo. Pro LPC byly federální volby v roce 2011 nejhoršími volbami na národní úrovni, neboť se tato strana vždy umísťovala buď na prvním nebo druhém místě. Úspěch NDP v těchto federálních volbách je spojován s lídrem strany, Jackem Laytonem. Právě pod vedením Jacka Laytona prošla NDP reformními změnami a stala se z ní moderní středo-levicová strana, která dokázala svým programem oslovit široké spektrum voličů. Vůbec nejúspěšnější provincií pro NDP byla Quebec, kde získala 59 křesel z celkových 75 možných. Úspěchu NDP se podařilo dosáhnout zejména díky tomu, že v anglicky mluvících provinciích převzala

¹ Přeloženo do češtiny jako Nová demokratická strana dále jen NDP.

² Z anglického názvu Liberal Party of Canada dále jen LPC.

³ Z anglického názvu Progressive Conservative Party of Canada dále jen PC.

⁴ Z anglického názvu Conservative Party of Canada na dále jen CPC.

elektorát Liberální strany a ve francouzsky mluvícím Quebecu na svou stranu získala voliče Quebeckého bloku (BQ⁵) (McGrane 2011: 77).

Z hlediska kanadského stranického systému lze federální volby z roku 2011 označit za výjimečné. Diametrálně se liší od toho, co bývalo v Kanadě zvykem. Pokud by se NDP podařilo trvale převzít voliče Liberální strany a Quebeckého bloku, mohli bychom NDP označit za tzv. „brokerage party“, tj. za stranu, která vítězí ve federálních volbách a následně formuje vládu. Rok 2011 by se stal zlomovým pro kanadský stranický systém. Navíc s vyhlídkou dalších federálních voleb v roce 2015 je toto téma velmi aktuální a bude zajímavé sledovat průběh dalších federálních voleb v Kanadě.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda má NDP potenciál na to, aby se stala jednou z nejsilnějších politických stran v kanadském stranickém systému, tedy zda má šanci na to, aby se stala stranou, která uplatňuje „*brokerage politics*“. Takovou stranou se může v daném volebním období stát pouze jedna politická strana (Carty 2011: 17). Zda některá strana zvítězí ve volbách, závisí na několika faktorech. My se například podíváme na politický marketing NDP, který posléze budeme porovnávat s politickými marketingy CPC a LPC. Důvodem tohoto porovnání bude zjistit, zdali se NDP chová stejně jako v minulosti vítězné strany federálních voleb (tj. LPC i CPC).

Tato práce je celkově rozdělena na šest kapitol a patnáct podkapitol, včetně úvodu a závěru. Ve druhé kapitole je kladen důraz na vymezení termínu *brokerage party*, neboli zprostředkovatelská strana⁶. Zprostředkovatelská se nazývá z toho důvodu, že „zprostředkovává“ různé zájmy obyvatel Kanady. Termínem zprostředkovatelská strana bývají v kanadském politickém systému označovány pouze ty strany, které se snaží oslovit veškeré obyvatelstvo v zemi a stát se vítěznou stranou. Dalšími aspekty zprostředkovatelské strany jsou: silná pozice lídra strany a loajalita členů vůči své straně. Doposud byly jako

⁵ Z francouzského názvu Bloc Québécois dále jen BQ.

⁶ Vzhledem k jazyku práce budeme používat český překlad zprostředkovatelská strana.

zprostředkovatelské strany označovány dvě dlouhodobě nejsilnější kanadské strany, a to Liberální strana a Konzervativní strana (respektive její předchůdkyně Progresivně-konzervativní strana).

Ve třetí kapitole je představena samotná Nová demokratická strana. Podíváme se na historii strany od jejího založení, jejího programového vymezení až po federální volby, které pro ni byly nejdůležitější. S ohledem na cíl práce jsou v této kapitole popsány důležité změny uvnitř strany, které měly vliv i na průlomové federální volby v roce 2011. Představení historického pozadí NDP je důležité z toho důvodu, aby čtenář lépe pochopil kroky NDP ve federálních volebních kampaních, převážně v té v roce 2011.

Z tohoto důvodu se hned v úvodu další kapitoly, v pořadí již čtvrté, podíváme na volební kampaně strany od federálních voleb v roce 2004, které byly prvními federálními volbami pod vedením Jacka Laytona. Po představení posledních federálních voleb v roce 2008 následují události, které předcházely samotným volbám v roce 2011. Důvodem je, že tyto události měly vliv na samotnou volební kampaň NDP a i na konečné volební výsledky. Nakonec třetí podkapitola pojednává o volební kampani v roce 2011 a jednotlivých krocích NDP.

Poslední pátá kapitola je analýzou volební kampaně NDP a komparací vybraných kroků NDP ve volební kampani s kroky LPC a CPC v jejich volebních kampaních a i v celém průběhu voleb. V první podkapitole se podíváme na hlavní témata voleb. Podíváme se na to, jakými tématy se prezentovaly tyto tři hlavní strany, přičemž si i ukážeme, zdali jejich témata byla v souladu s preferovanými tématy voličů. Ve druhé podkapitole se budeme zabývat moderními komunikačními prostředky. Zaměříme se na to, jestli tyto prostředky měly vliv na průběh volební kampaně a jakým způsobem je jednotlivé strany a jejich předsedové v průběhu voleb využívaly. V poslední podkapitole je rozebrán vzestup NDP v jedné z nejsilnějších provincií v Kanadě, ve francouzsky mluvící provincii Quebec, kde NDP získala polovinu mandátů z celkového počtu

získaných mandátů ve volbách v roce 2011. Samotný Quebec je zajímavý tím, že se od ostatních provincií odlišuje nejen jazykem, ale například i původem a právním systémem. Z tohoto důvodu mívají voliči Quebecu jiné nároky než ve zbytku anglicky mluvící Kanady.

V práci jsou použity tištěné i elektronické zdroje. Kromě jednoho českého zdroje byla veškerá použitá literatura v bakalářské práci napsána v anglickém jazyce. Vybranými primárními zdroji jsou například kolektivní monografie na téma kanadské politiky nebo federálních voleb z roku 2011. Příkladem jedné z takovýchto monografií je *Parties, elections, and the Future of Canadian Politics* od Amandy Bittnerové a Royce Koopeho. Zmínit bych chtěla hned první kapitolu, která svým obsahem posloužila k napsání druhé kapitoly této práce. Autor Kenneth Carty zde charakterizuje zprostředkovatelskou stranu a porovnává ji například s evropským typem univerzální strany („*catch-all party*“)⁷. Tento typ politické strany se zdá být stejným jako typ zprostředkovatelské strany, ale dle Cartyho existují určité odlišnosti mezi oběma typy. Zabývá se jak Konzervativní stranou, tak i Liberální stranou jako stranami, které spadají do typu strany, která zprostředkovává zájmy společnosti. Další kolektivní monografií, kterou bych chtěla zmínit je *The Canadian Federal Election of 2011* od Christophera Dornana a Jona Pammetta. Jak již z názvu knihy vyplývá, tato monografie se obsahově zabývá posledními federálními volbami. Pro bakalářskou práci byla využita čtvrtá kapitola, která byla sepsána kanadským politologem Davidem McGranem. McGrane se zde zabývá úspěchem NDP v posledních federálních volbách a jejich politickým marketingem. Tato kapitola pojednává o některých konkrétních krocích, například televizních reklamách NDP, kterými se NDP snažila převzít elektorát Liberální strany. Sekundárními zdroji jsou převážně odborné články. Jedním z článků s konkrétnější tematikou je *NDP Hits the Jack-pot in Quebec: From Decades of Work to Overnight Success* od Dereka Leeboshe z roku 2011. Tento článek, jenž se zabývá působením NDP v Quebecu od doby vzniku strany, jsem využila ve třetí podkapitole páté

⁷ Vzhledem k jazyku práce budeme i v tomto případě používat český překlad.

kapitoly. Naopak příkladem odborného článku s obecnější tematikou je *Incentives to Membership in Canadian Political Parties* od Lisy Youngové a Williama Crosse. Tento článek jsem použila ve druhé teoretické kapitole, neboť se zaměřuje na obecnou charakteristiku kanadských politických stran. Ani v případě anglicky psané literatury není dle mého názoru dostatek zdrojů na toto téma. Důvodem může být samotná strana NDP, která do úspěchu v roce 2011 nebyla příliš známá mimo Kanadu. Dalším důvodem může být i samotná poloha Kanady, která sousedí s USA, kde je analýza voleb z hlediska mocenského postavení USA pro mnohé politiky a odborníky mnohem důležitější.

2 Zprostředkovatelská strana

Tato kapitola slouží jako základ k pozdější analýze NDP jako zprostředkovatelské strany. V úvodní části se zabývám samotnou charakterizací zprostředkovatelské strany. Poté se zaměřuji na aspekty, které od sebe oddělují zprostředkovatelskou stranu s podobným typem politické strany, s evropskou univerzální stranou. Vzhledem k federativnímu uspořádání Kanady je také nutné si uvědomit, jak se zprostředkovatelské strany chovají na federální a jak na provinční úrovni. V závěru analyzuji kanadský stranický systém. Popisují začlenění zprostředkovatelských stran do kanadského stranického systému a snažím se aplikovat vybrané teorie stranických systémů na ten kanadský.

2.1 Charakteristika zprostředkovatelské strany

Samotný pojem brokerage poprvé použil francouzský politolog André Siegfried na počátku 20. století, když označil kanadské strany jako organizace zprostředkovávání (Carty 2013: 19; Malcolmson – Myers 2012: 186). Strany zprostředkovatelského typu jsou z hlediska analýzy kanadského stranického systému důležitou složkou, neboť pouze strany tohoto typu pravidelně vítězí ve federálních volbách a posléze určují směr kanadské politiky. Díky zprostředkovatelským stranám má kanadský stranický systém odlišný charakter než v USA či Evropě a samotné zprostředkovatelské strany jsou příkladem zvláštní formy stranické organizace s odlišným přístupem k realizaci politických cílů. Nicméně tento typ politické strany není produktem soutěživého evolučního procesu. Naopak v Kanadě chybí programový postoj ke stranám, který je typický pro Evropu, ani zde nebyla žádná státní regulace stran jako v USA. To jim umožňuje chovat se jako odlišný nástroj, který usmíruje odlišné zájmy a požadavky pluralistického voličstva (Carty 2013: 10–11, 14; Sayers 2008: 140–141).

Zprostředkovatelské strany můžeme charakterizovat třemi základními znaky: široká voličská základna, vysoká loajalita členů strany a silná pozice lídra

strany (Carty – Cross 2012: 194). Prvním zmíněným znakem tohoto typu strany je, že se snaží získat voličskou podporu od všech sociálních skupin, s čímž souvisí i její zařazení do středu politického spektra. Základním cílem těchto politických stran je urovnat, nebo alespoň přizpůsobit celou řadu odlišných pohledů a zájmů v rámci celé země. Kombinací obou tvrzení, tedy tím, že se nacházejí ve středu politického spektra a nedotýkají se velkých konfliktů ve svých kampaních, jim umožňuje získat relativně velký počet voličů. Tento typ strany se považuje za něco, co bychom mohli nazvat tvůrce národa (“*nation-builder*”). S tímto tvrzením souvisí i jejich silný odpor ke koaliční politice. Tyto strany chtějí výhradně samy tvořit vládu a sami vládnout. V případě, že strana nezíská ve volbách absolutní většinu hlasů, vládnou samy, ale s parlamentní menšinou. Například v posledním půl století došlo k situaci, kdy největší strana neměla většinu mandátů v Poslanecké sněmovně a v některých situacích se musela spojit s menšinovou stranou (Carty 2013: 14; Carty – Cross 2012: 194).

Dalším zmíněným znakem zprostředkovatelské strany je stranická loajalita. Samotný André Siegfried při definování pojmu brokerage řekl, že zprostředkovatelské strany jsou skoro jako posvátná instituce, kam jedinci vkládají svou věrnost. V případě odporu proti straně hrozí dle Siegfrieda členovi ztráta reputace a kariéry a samotné straně rozpad. Samotná loajalita všech členů zabraňuje snadné změně členů (Carty – Cross 2012: 194).

Posledním důležitým znakem je dominantní postavení lídra strany. To je dáno již zmíněným znakem, loajalitou členů strany. V případě vítězství je lídr strany, jako hlavní zprostředkovatel, zodpovědný za sestavení a zachování vítězné koalice. Toho je schopen dosáhnout díky nesmírnému prostoru, který je mu jakožto lídrovi zprostředkovatelské strany dán. Díky tomu určuje a definuje politiku, rozhoduje a organizuje volební působnost a kampaně, a nakonec se stará o nadřazený stranický personál (Carty – Cross 2012: 194).

2.2 Zprostředkovatelská strana a univerzální strana

Někteří autoři, jako například Kenneth Carty, porovnávají typ zprostředkovatelské strany s evropskou univerzální stranou. Důvodem je jejich podobná charakteristika. Oba tyto typy politických stran mají podobné přístupy k vládnutí, obě strany kladou důraz na výběr lídra strany a na roli výběru kandidátů při vytváření legitimacy. Tento popis naznačuje, že zprostředkovatelská strana je pouze severoamerickou verzí evropské univerzální strany. Nicméně se oba typy zároveň odlišují v důležitých způsobech, které reflektují jejich charakteristický přístup k volební dynamice a utváření politického života (Carty – Cross 2012: 194–195).

Z hlediska podpory se zprostředkovatelská strana snaží o voličskou podporu ze všech segmentů společnosti. I když se univerzální strana snaží o to samé, již dopředu ví, že u nich není možné všechny voliče získat. Tento fakt je dán historicky, neboť tento typ strany vznikl v prostředí, kde se jednotlivé strany profilely jako uskupení zastupující určité skupiny obyvatel, například dělníky či podnikatele. Také na stranickou loajalitu je nahlíženo odlišně v obou typech politických stran. Z hlediska zprostředkovatelské strany se jedná o její přednost, neboť členové mají pevnější vazby na stranu a každý má ve straně pevně dané místo. Naopak v případě univerzální strany je organizační struktura velmi slabá. Tím pádem je univerzální strana ochotna utlumit svou stranickou oddanost. Z posledního hlediska, pozice lídra strany, má v obou stranách stranický lídr hlavní roli. Přesto ve zprostředkovatelské straně má stranický lídr větší prostor pro určování stranické politiky. Má jedinečné postavení, kdy on sám rozhoduje o stylu a obsahu, které posléze sama strana reprezentuje. Zatímco lídr zprostředkovatelské strany tvoří sám politiku své strany, lídr v univerzální straně se na ní zcela sám nepodílí, jeho úloha je spíše v prezentaci strany na veřejnosti (Carty 2013: 14–15; Carty – Cross 2012: 195).

Oba tyto typy politických stran se mohou porovnat ještě z jednoho hlediska, počtu tohoto typu politických stran v jednom volebním období. Dle

Kirchheimer⁸ mohou univerzální strany působit relativně snadno vedle sebe v multistranickém systému. Jako klasický příklad uvádí Západní Německo, kde vedle sebe působily dvě velké univerzální strany. To již není možné u zprostředkovatelské strany. Pokud vezmeme v potaz, že se snaží o podporu u všech složek společnosti, tak pouze jedna zprostředkovatelská strana může být úspěšná v daném volebním období. V případě Kanady se převážně jednalo o Liberální stranu, která byla symbolem přirozené vládnoucí strany po většinu 20. století (Carty – Cross 2012: 195).

2.3 Zprostředkovatelská strana a federace

Ve federacích fungují politické strany jak na národní/federální úrovni, tak i na úrovni provinční. V počátcích kanadské federace byly v Kanadě obě úrovně úzce spojené, ale s počátkem 20. století se zvýšila důležitost samotných provinčních vlád. Politická agenda provinčních vlád se postupem let začala měnit a odlišovat se od národních vlád a celkově se změnil i způsob volební soutěže na provinční úrovni. S touto změnou přišlo i oddělení národně a provinčně orientované stranické organizace. Ve výsledku se strany mohou stejně jmenovat, ale na provinční úrovni mají strany rozdílnou a samostatnější strukturu. Příkladem je Ontario, jedna z nejdůležitějších provincií z hlediska voličského elektorátu, kde Liberální strana Kanady a Liberální strana Ontaria fungují jako dvě politicky nezávislé jednotky (Carty – Cross 2012: 197-198; Johnston 2012: 218-219).

Oddělení národní úrovně od provinční způsobilo vznik řady odlišných struktur. Zaprvé, ne všechny strany působí na obou úrovních. Některé strany se například účastní voleb pouze na provinční úrovni. Pokud strana působí na obou úrovních, může dojít k odlišné podpoře voličů na jednotlivých úrovních. Dále při rozdělení mohou jednotlivé strany získat odlišné postavení. Příkladem je Liberální strana, která je v Britské Kolumbii v pravé části politického spektra,

⁸ Otto Kirchheimer byl německý politolog, který přišel s novým typem politické strany, kterou nazval catch-all party (Diamond – Gunther 2001: 26).

zatímco v Novém Brunswicku patří spíše do levé části politického spektra. Ve výsledku je provinční politika jiná než na federální úrovni, je více fragmentovaná. Strany se na provinční úrovni prezentují jako strany zastupující odlišné lokální zájmy. Na provinční úrovni nejsou nejúspěšnější zprostředkovatelské strany jako na federální úrovni, ale spíše jsou to univerzální strany (Carty – Cross 2012: 198; Johnston 2012: 219).

2.4 Kanadský stranický systém

V kanadském politickém systému jasně dominují politické strany i přesto, že o nich není v kanadské Ústavě ani zmínka. Přestože jsou Kanadčané často nespokojení s politickou situací v zemi, téměř nikdy nevyužijí svůj hlas k volbě nestraníka a znovu zvolí politické strany. Parlamentní i volební systém se během let změnil minimálně, také struktura politických stran zůstává stejná již od jejich vzniku, od poloviny 19.století (Carty – Cross 2012: 191; Malcolmson – Myers 2012: 176–177).

Jedním ze způsobů analýzy stranického systému je použití štěpných linií Martina Lipseta a Steina Rokkana. Kanadský stranický systém je považován za výjimku, kdy se štěpné linie příliš neprojevují. Již po dlouhou dobu jsou Liberálové závislí na značně vysoké podpoře z francouzsky mluvícího Quebecu. Zde by se nabízela náboženská štěpná linie mezi katolickými Quebecany a zbytkem anglofonních protestantů. Nicméně se ukázalo, že Liberálové jsou schopni najít jinou voličskou základnu, na které mohou vybudovat federální vítězství. Dalším důvodem, proč štěpné linie na Kanadu příliš nesedí, je samotná odlišnost velkých kanadských stran od svých protějšků ve většině jiných demokracií. Dalším příkladem rozdílu je, že zprostředkovatelské strany se vysloveně prezentují jako strany, které nezastupují specifickou skupinu obyvatel, a které se snaží zakrýt či utlumit konfliktní zájmy. Naopak ve většině jiných zemí se politické strany prezentují tím, že zastupují zájmy určité skupiny obyvatel, a oproti zprostředkovatelským stranám se liší v poukazování na určité zájmové konflikty a napětí (Carty – Cross 2012: 192–193; Sayers 2008: 142).

Samotné politické strany můžeme v Kanadě dělit do čtyř kategorií dle odlišných politických zájmů. První skupinu tvoří zprostředkovatelské strany, které se nacházejí ve středu politického spektra s cílem pojmout všechny regiony, etnické skupiny a sociální třídy. Druhou skupinu tvoří strany ideologické, které kladou větší důraz na propagaci svých hodnot než zisk mandátů. Další skupinu tvoří strany s jedním zájmem, které jsou spojené pouze s jedním tématem a podobně jako v předchozím případě jim nejde primárně o zisk mandátů. Poslední skupinu tvoří tzv. protestní strany (*protest strany*), které vznikají v době nespokojenosti obyvatel s vládnoucí stranou a jejímž cílem je protestovat proti danému problému. Zařadit NDP do jedné ze čtyř popsaných kategorií je obtížné, přičemž důvodem je proměna strany v posledních letech. Dříve NDP kladla důraz především na celonárodní zdravotní péči a prezentovala se spíše jako strana pro levicové voliče. Od posledních voleb se ale prezentuje jako zcela odlišná strana, kterou bychom zařadili do pomyslné kategorie mezi zprostředkovatelskou a ideologickou stranou (Malcolmson – Myers 2012: 185–186).

Dalším způsobem, jak dělit kanadské politické strany, je dělení podle volebních preferencí. Výsledkem je vznik dvou skupin. První skupinu tvoří dvě nejsilnější strany: Liberálové a Konzervativci, druhá skupina je tvořena všemi ostatními politickými stranami. Toto dělení má dlouhou tradici, které vychází z toho, že druhá skupina politických stran není schopná proniknout mezi dvě hlavní strany, které jako jediné v celé kanadské historii formovaly vládu (Carty – Cross 2012: 192; James – Lusztig – Moon 1997: 63). Toto dělení odpovídá Sartoriho dvoustranickému systému. V Kanadě jsou dvě hlavní strany, přičemž vždy jedné z těchto dvou stran stačí získat prostou většinu mandátů v Poslanecké sněmovně. Tím se daná strana stane stranou vládnoucí a zároveň zprostředkovatelskou (Sartori 2005: 200–202).

Nicméně výše uvedené rozdělení neplatí vždy, a i samotný Sartori připouští, že z hlediska Kanady se nejedná o čistě dvoustranický systém. Důvodem jsou některé menšinové vlády a také třetí strany, které mohou hrát

velmi důležitou roli při rozhodování. Zde se nabízí Blondelův typ dvou a půl stran⁹, kde vládnoucí strana získává podporu od třetí strany, kterou byla do 90. let minulého století NDP. Dalším typem je Sartoriho systém predominantní strany¹⁰, kdy jedna strana je schopna získat jasnou většinu v dolní komoře v alespoň čtyřech po sobě jdoucích volebních obdobích. Příkladem je nadvláda Liberálů v letech 1935-1957 (Johnston 2012: 208–209; Sartori 2005: 203–204).

Dle Malcolmsona a Myerse jsou dva důvody, proč v Kanadě dominují zprostředkovatelské strany. První důvod spočívá v tom, že z mnoha kandidujících politických stran vzejde jedna strana, která je vládnoucí. Druhým důvodem je dle nich tzv. systém odpovědné vlády (*responsible government*), což znamená, že je legislativa kontrolována politickou stranou, která je v daném volebním období u moci. Samotný systém zvýhodňuje celonárodní velké zprostředkovatelské strany a zároveň je nepříznivý pro nové národní strany nebo strany bez zprostředkovatelské politiky (Malcolmson – Myers 2012: 186).

Poslední kanadské federální volby opět ukázaly, že pro Kanadu neplatí ani jeden z výše uvedených typů stranického systému. Vítězem voleb byla Konzervativní strana, která získala více jak polovinu mandátů v Poslanecké sněmovně. Nabízel by se systém predominantní strany, kterou by byla KS. Nicméně NDP se ziskem 102 mandátů nemůžeme označit jako menšinovou, čímž se vylučuje, že by Kanada spadala do systému predominantní strany (Elections Canada 2011).

⁹ V Blondelově systému dvou a půl strany jsou vždy dvě hlavní velké strany a jedna menší, která je sice vlivná, ale ve volbách získává menší počet mandátů než dvě hlavní. Podle Blondela vždy jedna ze dvou hlavních politických stran získá většinu v Poslanecké sněmovně (Barrington 2012: 262–263).

¹⁰ Dle Sartoriho je predominantní stranou ve stranickém systému ta strana, která pravidelně získává více jak polovinu mandátů v Poslanecké sněmovně. Jedná se o vládnoucí stranu, která dominuje nad všemi ostatními malými stranami (Wolinetz 2006: 57).

3 Nová demokratická strana

Tato kapitola se konkrétněji zabývá samotnou NDP. Na začátku se nejprve podíváme na okolnosti, které vedly ke vzniku NDP, a poté se budeme věnovat začátkům nově vzniklé strany. Ty jsou spojené například se jmény Tommyho Douglase, Eda Broadbenta, Audrey McLaughlinové, Alexy McDonougové a Jacka Laytona.

3.1 Tommy Douglas a Co-operative Commonwealth Federation

Do třicátých let sice v Kanadě existovaly socialistické strany, ale žádná z nich nebyla nikterak důležitá. Až v roce 1932 byla v Calgary založena strana Kooperativní společenství federace (CCF¹¹). Ta vznikla jako regionální protestní strana v reakci na kolaps préríjní ekonomiky ve třicátých letech a stala se vůbec první významnější sociálně-demokratickou stranou v Kanadě. CCF vznikla spojením toho, co zbylo ze starých socialistických stran, odborů, hospodářských aktivistů a intelektuálů, kteří buď studovali v Británii, nebo byli ovlivněni britskými socialisty. V prvním stranickém programu, který vznikl v roce 1933, se strana vymezovala vůči kapitalistickému volnému trhu a liberalismu. Důvodem tohoto vymezení byly obavy, že celá Kanada bude řízena federální vládou, která by zastupovala zájmy pouze dvou centrálních provincií Kanady (Quebecu a Ontaria) (Dickerson – Flanagan – O’Neill 2009: 169–170; Malcolmson – Myers 2012: 183).

Západokanadská agrární strana CCF získala další kanadské prvenství. V roce 1944 zvítězila ve volbách v provincii Saskatchewan, a stala se tak první socialistickou stranou, která kdy vládla v Severní Americe. Po volbách se premiérem stal lídr vítězné CCF Tommy Douglas. Ten, spolu se svou stranou, tvořil v Saskatchewanu většinovou vládu až do roku 1960 (Smith 2012: 12). V roce 2004 byl Douglas, podle průzkumu kanadské vysílací korporace CBC, zvolen největším Kanadánem v dějinách země. Svou dobrou pověst si získal

¹¹ Z anglického názvu Co-operative Commonwealth Federation dále jen CCF.

nejenom politickými úspěchy v provincii Saskatchewan, ale i svou snahou o vůbec první univerzální zdravotní péči na americkém kontinentě. I přes velký odpor a stávky, především ze strany lékařů, byla jeho snaha v Saskatchewanu v roce 1962 realizována a do deseti let byla zdravotní péče dostupná po celé Kanadě (Smith 2012: 12).

3.2 Vznik Nové demokratické strany

Na pozdější vývoj Nové demokratické strany měla kromě socialistické strany Co-operative Commonwealth Federation vliv i nejdůležitější kanadská dělnická organizace Kanadský dělnický kongres (*Canadian Labour Congress*). Tato organizace vznikla v roce 1956 spojením dvou hlavních dělnických skupin, Odborového a dělnického kongresu Kanady (*Trades and Labour Congress of Canada*) a Kanadského kongresu dělníků (*Canadian Congress of Labour*). Ke spojení těchto dvou dělnických skupin došlo poté, co se Kanadský kongres dělníků rozhodl ve čtyřicátých letech vyloučit ze svých řad komunisty (Smith 2012: 12).

Kanadský dělnický kongres neměl takovou podporu v Saskatchewanu jako CCF, ale naopak jejich nejsilnější provincií bylo Ontario. Oba celky, CCF a Kanadský dělnický kongres, se spojily v roce 1961, kdy vznikla současná kanadská politická strana NDP. Lídrem nové strany byl zvolen předseda CCF Tommy Douglas, který byl v čele NDP až do roku 1971 (NDP 2015). Jedním z cílů v programu nové federální levicové strany NDP bylo nahradit současný kapitalistický systém plánovanou ekonomikou, která by vytlačila neregulované soukromé podniky (Dickerson – Flanagan – O’Neill 2009: 169–170). Jako lídr NDP se Douglas snažil navázat na svou politiku v době premiérování v Saskatchewanu. Tedy na záruku zdravotnické péče, veřejné penze a rozšíření sítě kanadské sociální záchran. Ačkoliv nepatřil k bilingvním politikům, stejně jako federální premiér Lester Pearson, byl vůči Quebecu tolerantní. Během své funkce předsedy NDP přijal několik Quebecanů do svých řad a současně byla

NDP za Douglase první federální politickou stranou, která přijala teorii dvou národů konfederace¹² (Leebosh 2011: 114; NDP 2015).

3.3 Sedmdesátá a osmdesátá léta

V roce 1971 byl Tommy Douglas vystřídán na pozici federálního lídra NDP Davidem Lewisem, právníkem a držitelem Rhodesova stipendia¹³, který v CCF zastával několik významných pozic. Lewis se v padesátých letech snažil o vytvoření pevnějšího spojení mezi Kanadskými sociálními demokraty (*Canadian social democratic*) a dělnickými hnutími. To znamená, že i díky jeho úsilí, se z čistě západokanadské CCF později stala úspěšnější NDP. Ačkoliv kvůli porážce ve federálních volbách v roce 1974 odstoupil z pozice lídra NDP, zůstal aktivním členem NDP až do své smrti v roce 1981 (NDP 2015).

Novým lídrem NDP se v roce 1975 stal univerzitní profesor Edward „Ed“ Broadbent, člen parlamentu za volební obvod Oshawa v Ontariu. Za Eda Broadbenta zaznamenala NDP nárůst voličů, což se projevilo především ve federálních volbách v letech 1984 a 1988, které byly z pohledu NDP velmi úspěšné. Před volbami v roce 1984 kladl Broadbent důraz především na ekonomické otázky. V kampaních se zaměřil především na daňové reformy, nízké úrokové sazby a rovné postavení žen. V těchto volbách získala NDP celkem 30 mandátů, jen o 10 méně než druzí Liberálové. Hned v dalších federálních volbách, v roce 1988, dokázala NDP na úspěch navázat. Strana získala 43 mandátů, což byl vůbec největší počet získaných mandátů ve federálních volbách od vzniku strany. O rok později, v roce 1989, Ed Broadbent odstoupil z pozice lídra strany (NDP 2015). Během celých čtrnácti let, kdy byl v čele NDP, se stal jedním z nejoblíbenějších lídrů politických stran v Kanadě a díky jeho oblíbenosti strana zaznamenala nárůst voličů. Nicméně

¹² Dle této teorie je federální Kanada postavena na dvou národech, anglického a francouzského. Anglický národ je rozdělen do dalších devíti jednotek, zato francouzský pouze do Quebecu (Boyer 1996: 138).

¹³ Rhodesovo stipendium je prestižní stipendium, které každoročně umožňuje jednomu výjimečnému studentovi z celého světa studovat na Oxfordské univerzitě (The Rhodest Scholarship 2015).

v dalších deseti letech se po Broadbentově odstoupení popularita NDP výrazně snížila. V roce 2004 se svou kandidaturou vrátil do federální politiky. Ve volebním obvodu v Ottawa-centrum dokázal za NDP zvítězit, čímž vystřídal Liberály, kteří v tomto obvodu vládli předchozích 16 let (NDP 2015; Smith 2012: 13).

3.4 Ženy ve vedení NDP

Po Broadbentově odstoupení byla do čela NDP zvolena Audrey McLaughlinová. McLaughlinová, která dříve působila jako farmářka či sociální pracovnice, se v roce 1987 rozhodla vstoupit do politiky. Ještě tentýž rok byla zvolena poslankyní za NDP v provincii Yukon. Tímto vítězstvím se stala vůbec prvním kandidátem za NDP, kterému se v Yukonu podařilo zvítězit. V následujících dvou federálních volbách, v letech 1988 a 1993, byla v Yukonu znovuzvolena (Parliament of Canada 2015b). Navíc v roce 1989 se stala vůbec první ženou, která byla zvolena do čela jedné z hlavních kanadských federálních politických stran. Na tomto postu setrvala až do roku 1995, kdy se rozhodla odstoupit ze své pozice. Jedním z důvodů mohly být samotné výsledky z federálních voleb v roce 1993. Již samotné průzkumy před volbami ukazovaly na velmi nízkou popularitu NDP. Přestože sama McLaughlinová dokázala obhájit vítězství v Yukonu, v Ontariu a Britské Kolumbii byla NDP vysoce nepopulární a celkově v těchto federálních volbách v roce 1993 zaznamenala obrovský pokles voličů a ohromnou ztrátu mandátů v poslanecké sněmovně. Strana získala pouhých devět křesel (Cairns 1994: 222–224; NDP 2015; Parliament of Canada 2015a).

Druhou ženou ve vedení NDP byla Alexa McDonougová, která v roce 1995 nahradila svou předchůdkyni McLaughlinovou. Už v roce 1980 byla McDonougová zvolená do čela NDP v Novém Skotsku, kde byla v letech 1980-1993 celkem čtyřikrát zvolená do Dolní sněmovny Nového Skotska. V době, kdy byla členkou Dolní sněmovny Nového Skotska, bojovala především za ochranu lidských práv a zlepšení zdraví a bezpečnosti dělníků. Po svém

zvolení do čela NDP na federální úrovni, se McDonougová především zasazovala o zachování zdravotní péče, systém pojištění v době nezaměstnanosti a kanadský penzijní systém. Ve federálních volbách v roce 1997 si strana mírně polepšila a získala dvacet mandátů. Přesto to pro stranu nebyly úspěšné volby a strana pokračovala v nepříznivém období, které nastalo po odstoupení Broadbenta z čela NDP (NDP 2015).

3.5 Layton a návrat NDP

Obecně lze říci, že celá devadesátá léta jsou pro NDP obdobím neúspěchu a poklesu zájmu voličů. Není překvapením, že se strana pokusila o zlepšení situace pomocí změny ve vedení. V roce 2003 se federálním lídrem NDP stal Jack Layton. Ten zahájil svou politickou kariéru již na počátku 80. let, kdy byl zvolen do torontské městské rady. V té setrval téměř dvacet let a řadil se spíše mezi levicové členy. Během této doby se dostal do podvědomí především iniciací kampaně za zákaz kouření na vyznačených veřejných místech. Kromě této kampaně propagoval například i alternativní zdroje energie (Smith 2012: 13).

Po svém zvolení do čela NDP začal Layton realizovat svoji dlouhodobou vizi na pozvolnou proměnu strany. Jeho hlavním cílem bylo udělat z NDP novou verzi LPC, kterou by následně nahradila na pozici zprostředkovatelské strany. Samotná proměna strany nenastala okamžitě, jak by se někteří mohli domnívat po volbách v roce 2011, ale ve skutečnosti se jednalo o dlouhodobější proces, který byl do té doby u NDP nevídaný. V rámci budování nové strany si samotnou proměnou prošli i jednotliví členové, administrativní jednotky NDP po celé Kanadě, ale i kandidáti. Layton se především obklopil členy, kteří spolu s ním věřili, že se NDP může stát stěžejní stranou v kanadském politickém systému. Nejenom, že se jim podařilo změnit přístup členů strany, ale především dokázali získat nové voliče. To se projevilo již v prvních federálních volbách pod vedením Laytona v roce 2004, ve kterých strana získala patnáct procent hlasů, což bylo nejvíce za posledních šestnáct let. NDP si vedla velmi dobře i v dalších federálních volbách v letech 2006 a 2008. V obou volbách jim pomohli i samotní

liberálové, jejichž strana se v té době nacházela v rozkladu. Klíčové ovšem byly až volby v roce 2011, ve kterých se naplno projevila změna NDP. Strana získala celkem 103 mandátů a dostala se na pozici oficiální opozice v kanadské Poslanecké sněmovně (Dobbin – Rebick – Piotte 2011: 11; Smith 2012: 13–14).

V rámci změn bylo nejprve nutné se zaměřit na voliče tradičně silných oblastí NDP v anglicky mluvící Kanadě, jako byla například Manitoba či Britská Kolumbie. V těchto provinciích NDP v posledních letech výrazně ztratila voliče, a proto zde bylo nutné ve volbách v roce 2004 a 2006 znovu obnovit svou přítomnost. Zaměření na celou část anglicky mluvící Kanady bylo finančně náročné, a proto došlo ke snížení výdajů na kampaně v Quebecu. To neznamenal, že by NDP o Quebec neměla zájem. Naopak Layton vnímal tuto provincii jako jednu ze zásadních na cestě k vítězství ve federálních volbách. Jednalo se o dlouhodobou vizi, tudíž nebylo nutné ihned v Quebecu útočit na vítězství. Snaha NDP nahradit liberály se projevila hned v následující předvolební federální kampani, v roce 2008 (Erickson – Laycock 2009b: 98–102). Doposud byla NDP v novinách prezentována jako třetí strana, která je silná pouze v některých regionech. Ale již v roce 2008 se strana sama prezentovala zcela odlišně, jako soupeř vládnoucí Konzervativní strany. Navíc sami členové NDP věřili, že Jack Layton je ideálním kandidátem na post předsedy vlády. Ve výsledku si strana opět polepšila v počtu obdržovaných hlasů a získala 37 mandátů (Erickson – Laycock 2009b: 98–102; Laycock 2009: 122).

V následujících federálních volbách v roce 2011 chtěla NDP potvrdit vzestupný trend a pokračovat ve svém cíli stát se zprostředkovatelskou stranou. Již z předvolebních průzkumů bylo zřejmé, že se nejenom samotný Layton těší velké oblibě, ale že i samotná strana si vede velmi dobře. Nakonec byly výsledky voleb naprosto ohromující a naprosto zásadní pro další vývoj kanadského stranického systému. Nejenom, že si NDP polepšila o více než polovinu mandátů, ale navíc se jí podařilo získat většinu mandátů v Quebecu. K úspěchu v Quebecu

přispěl nejenom pád Quebeckého bloku¹⁴, který měl do té doby velmi silnou podporu v Quebecu, ale i oblíbenost samotného Laytona mezi Quebecany (Bittner – Koop 2013: 312; Dobbin – Rebick – Piotte 2011: 10). Layton si byl vědom toho, že otázka samostatnosti Quebecu je velmi citlivé téma, které Kanadu jako celek rozděluje. Přesto věřil, že jsou zde důležitější témata jako nezaměstnanost či zdravotní péči, na kterých je možné společně s Quebecany spolupracovat. Laytona byl přesvědčený, že se lepší spoluprací s Quebecem stane z Kanady silnější země (Dobbin – Rebick – Piotte 2011: 10).

Obecně můžeme říci, že NDP prošla za Jacka Laytona dvěma změnami. První změnou je větší důraz na samotného lídra strany a to především v předvolebních kampaních. Druhou změnou je posun NDP z levé strany politického spektra směrem do středu. S tím souvisí témata, ve kterých se NDP začala angažovat. Dříve byla v jejím zájmu především zdravotní péče, ale v posledních letech se NDP více angažuje v aktuálně diskutovaných tématech. Například na poli domácí politiky sympatizuje s Liberály v otázkách registrovaného partnerství či práva na potraty. V oblasti zahraniční politiky se staví proti účasti Kanady v zahraničních intervencích (Leebosh 2011: 117).

Pouhé dva měsíce po úspěšných květnových volbách v roce 2011 oznámil Jack Layton svou rezignaci na pozici lídra NDP. Důvodem byl jeho dlouhodobý boj s rakovinou prostaty. Už v únoru 2010 Layton oznámil, že má rakovinu. Přesto zůstal v politice a aktivně vedl kampaň NDP ve volbách do kanadské Poslanecké sněmovny. V červenci 2011 oznámil, že se rakovina vrátila a o měsíc později zemřel. Tentýž měsíc, co Layton zemřel, se konal státní pohřeb, kterého se v Torontu zúčastnilo kolem tří tisíc lidí. Po jeho smrti zveřejnila NDP Laytonův dopis, který Layton napsal před svou smrtí. V dopise, určenému všem Kanadčanům, se vyjádřil optimisticky o kanadské budoucnosti, a to nejenom o té politické (BBC 2011; Smith 2012: 14–15).

¹⁴ Quebecký blok měl velmi silnou regionální podporu v Quebecu v letech 1993-2008, ale v posledních federálních volbách získal pouze čtyři mandáty (Andrew – Fournier – Soroka 2013: 161).

Novým nástupcem po Jacku Laytonovi byl v březnu 2012 zvolen Thomas „Tom“ Mulcair¹⁵. Podle autorů článku *Politics apres Jack* je Mulcair ideální volbou. Nejenom, že hovoří plyně anglicky a francouzsky, ale navíc byl jedním ze členů tzv. „oranžové vlny“, která vyústila ve volební úspěch NDP v roce 2011. Od roku 2007 je Mulcair členem Poslanecké sněmovny za volební obvod Outremont v Torontu (Dobbin - Rebick – Piotte 2011: 12; NDP 2015).

¹⁵ Mulcair byl v minulosti člen quebecké LPC, za kterou úspěšně kandidoval od roku 1994 ve volebním obvodu v Chomedey do quebeckého Národního shromáždění. Od roku 2003 do roku 2006 zastával post ministra pro udržitelný rozvoj, životního prostředí a parky v quebecké vládě. Na konci února 2006 se rozhodl rezignovat. Po sérii jednání s Jackem Laytonem v dubnu 2007 oznámil, že příští rok bude kandidovat ve federálních volbách za NDP (Lavigne 2013: 125-138).

4 Volební kampaň NDP ve federálních volbách 2011

Pomocí volebních kampaní se politické strany snaží udržet si stávající voliče a zaujmout voliče budoucí. Zvláště zprostředkovatelské strany využívají všech nástrojů své kampaně, aby obhájily post vítězné strany. Vzhledem k cíli práce je důležité si ukázat, zdali se s proměnou NDP měnila i volební kampaň strany a zdali i na samotné kampani NDP můžeme vidět nějaké znaky zprostředkovatelské strany. Z tohoto důvodu se v první podkapitole budeme věnovat nejdůležitějším momentům volebních kampaní ve federálních volbách v letech 2004, 2006 a 2008. Poté se zaměříme na důležité události od voleb v roce 2008, které měly vliv na následující federální volby v roce 2011. Nakonec se v poslední podkapitole ohlédneme za klíčovými momenty v doposud poslední volební kampani NDP ve federálních volbách v roce 2011.

4.1 Volební kampaně NDP ve federálních volbách 2004, 2006 a 2008

Laytonovým plánem byla především modernizace NDP, která by se stala alternativní stranou pro voliče, kteří už nadále nechtěli podporovat LPC či CPC. Dokonce si v roce 2003 strana zřídila Komisi pro volební plánování (*Election Planning Committee*), která měla dohlížet na správný průběh všech předvolebních úkolů, které si strana stanovila. Aby byla předvolební kampaň NDP co nejektivnější, nechala si strana udělat průzkumy, jakým způsobem potencionální voliči stranu vnímají. Podle výsledků průzkumů byly vytvořeny dva základní body kampaně. Zaprvé bylo nutné představit Kanadčanům samotného lídra strany. Ukázalo se, že kromě Toronta není Jack Layton mezi obyvateli příliš známý. Navíc daný průzkum ukázal, že z nevysvětlitelných důvodů byl Layton i v samotném Torontu vnímán spíše negativně. Druhým bodem bylo zaměřit se v kampani na lídra LPC Paula Martina¹⁶, tehdejšího kanadského premiéra. Z průzkumů vyplývalo, že Martin nebyl příliš populární mezi voliči LPC. Tudíž cílem NDP bylo zacílit právě na tyto nespokojené voliče a prezentovat svou stranu jako správnou alternativu za LPC (Lavigne 2013: 52–

¹⁶ Paul Martin byl za LPC kanadským premiérem v letech 2003-2006 (Parliament of Canada 2015c).

54). Již v průběhu kampaně proběhly další průzkumy, jak si NDP vede. Přestože strana vykazovala o polovinu více hlasů než v předchozích volbách, sama NDP doufala v lepší výsledky. Poslední týden kampaně Martin apeloval na své voliče, aby nevolili NDP. Dle něho by oslabením LPC dali voliči příležitost k vítězství Stephenu Harperovi, tehdy opozičnímu lídrovi CPC. NDP nedokázala efektivně zareagovat a ve výsledku, což způsobilo, že i přes veškeré předvolební ambice, byl nárůst pouhých pěti křesel v Poslanecké sněmovně pro Laytona a jeho stranu zklamáním. Povolební analýza ukázala dva nedostatky. Zaprvé strana dostatečně nezdůraznila, že je natolik silná, aby dokázala konkurovat CPC a zadruhé, NDP se ve své kampani dostatečně nezmínila o tom, v čem se liší od LPC, a proč by tedy měli voliči dát přednost NDP před LPC (Lavigne 2013: 76–77).

LPC byla ve federálních volbách v roce 2004 vítězem. Avšak již rok po volbách bylo zřejmé, že Martinova menšinová vláda nevydrží dlouho. Na konci listopadu 2005 byl rozpuštěn parlament a všechny velké strany zahájily předvolební kampaň pro nové federální volby, které byly naplánované na konec ledna 2006 (LeDuc 2007: 716). NDP měla pro nadcházející federální volby jasný cíl - porazit vládnoucí LPC a sama sobě zajistit post vládnoucí strany. Již od začátku volební kampaně NDP upozorňovala na chyby, kterých se Martinův kabinet dopustil, a zdůrazňovala, proč je správné volit NDP. Ideálním příkladem je zastávka Jacka Laytona v Saskatchewanu. Layton zde hovořil o tom, že se NDP snažila spolupracovat s LPC na zastavení pozvolné privatizace zdravotní péče. Ve státě, ve kterém byla poprvé zdravotní péče dostupná pro všechny, Layton kritizoval LPC právě za neustále pokračující privatizaci zdravotnictví. NDP se poučila z neúspěšných předvolebních debat z minulých voleb a zaplatila si experta, který Laytonovi pomáhal se zlepšováním techniky debatních dovedností. To se ukázalo jako dobrá volba, neboť z podebatních průzkumů vycházelo, že si Layton vedl daleko lépe než v debatách v roce 2004 (LeDuc 2007: 718). V průběhu kampaně byla NDP kritizována ze strany příznivců LPC, že spolupracují s BQ a CPC na sesazení LPC z postu vládnoucí strany. Necelé dva týdny před konáním voleb vystoupila na torontské konferenci skupina

příznivců LPC v čele s dlouhodobým podporovatelem liberálů Buzzem Hargrovem. Hargrove zde upozorňoval na možnost, že je zde reálná možnost, že by dosud opoziční CPC mohla vyhrát volby. Tím se snažil pobídnout voliče NDP, aby liberálům zůstali věrni a aby je znovu podpořili. Skutečně z průzkumů z posledních dvou týdnů bylo zřetelné, že by CPC vyhrála volby. LPC nutně potřebovala něco, čím by si strana získala voliče. Proto necelý týden před konáním voleb Martin znovu povolal Hargrova, aby promluvil k voličům LPC. Jak se později ukázalo, tento zoufalý krok spíše LPC uškodil, než aby jí pomohl. Přestože Hargrove podporoval LPC, řekl, že pokud je někde šance porazit CPC, ať lidé klidně volí BQ či NDP. To podnítilo vedení NDP, aby ještě více apelovali na nerozhodné voliče LPC, aby dali svůj hlas NDP. Naopak u LPC se potvrdily předvolební průzkumy a strana po třinácti letech sestoupila z pozice vládnoucí strany ve prospěch CPC. Martin nikdy nepřiznal porážku a z neúspěchu vinil především NDP. Ještě tu noc odstoupil Martin z pozice lídra LPC. Naopak, co se týče Laytona, bylo zřejmé, že jeho popularita stoupá. Ve výsledku NDP získala o deset křesel víc než v roce 2004, přesto si nijak výrazně nepolepšila. NDP si byla vědoma toho, že je nutné být agresivnější ve volební kampani a zároveň věděla, že je nutné vybudovat silnější volební základnu v Quebecu. V této provincii bylo možné získat velký počet křesel a strana zde doposud příliš úspěšná nebyla (Lavigne 2013: 110–115).

Další federální volby byly naplánovány na rok 2008. Cíl NDP zůstával stejný i pro nadcházející volby – vyhrát volby. Pokud chtěla NDP usilovat o získání postu kanadského premiéra, věděla, že musí ve své kampani útočit na současného premiéra Stephena Harpera. Zároveň měla NDP obavu, aby její voliči ve snaze o ukončení Harperovy vlády neupřednostnili LPC. NDP se rozhodla investovat více času a peněz do volební kampaně v Quebecu, kde byly dlouhodobě úspěšnými LPC i BQ. Navíc po vítězství Toma Mulcaira v doplňujících volbách v Outremontu v Quebecu se zdálo, že by se zde mohla situace pro NDP zlepšit (Erickson – Laycock 2009a: 98). Před samotným zahájením volební kampaně ještě došlo k menší změně v prezentování samotné NDP. Strana chtěla vytěžit

z popularity Demokratické strany (*Democratic Party*) ve Spojených státech amerických, jejíž lídr Barack Obama tentýž rok zvítězil v prezidentských volbách. V souvislosti s popularitou Obamy i v Kanadě se vedení strany rozhodlo, že se místo tradiční zkratky NDP bude strana prezentovat jako „*New Democrats*“, čímž by využila spojení „*Democrat*“ s populárním demokratem Obamou. Přestože již od začátku volební kampaně se Jack Layton prezentoval jako hlavní oponent Harpera, většina novin psala, že souboj o post kanadského premiéra proběhne mezi Harperem a předsedou LPC Stéphanem Dionem¹⁷. Kromě silného lídra Jacka Laytona měla NDP ve své strategii volební kampaně další dvě témata – životní prostředí a ekonomiku. Tradičně nejsilnější stranou v ekonomických otázkách byla CPC, ale s probíhající ekonomickou krizí si i ostatní strany uvědomovaly, že toto téma bude jedním z nejvíce diskutovaných před volbami. I zde se NDP snažila vytěžit z oblíbenosti Demokratické strany Baracka Obamy a poukazovala na podobná témata: ochrany střední třídy před negativními dopady ekonomické krize či zvýšení daní pro velké ropné společnosti. Obecně se NDP zaměřila spíše na střední třídu a pracující rodiny s dětmi. Tím se odlišovala od předcházejících voleb, kde se stále ještě hodně zaměřovala na odborové domácnosti (Erickson – Laycock 2009a: 131). Dva týdny před konáním voleb proběhly již tradičně velmi ostře sledované debaty současných lídrů stran v Poslanecké sněmovně. Layton v nich kritizoval jak Harpera, tak i Diona. Konkrétně na adresu Diona Layton řekl, že pokud není Dion schopen dobře zvládat post předsedy oficiální opozice, nebude schopen dobře zvládat ani post předsedy země. Celkově byl Layton agresivnější než v debatách v předchozích letech a v anglicky moderovaných debatách skončil na druhém místě za Harperem. Navíc pouhý týden před konáním voleb si výrazně uškodil Dion sám sobě i své straně. Na dotaz, co by udělal se současnou kanadskou ekonomikou, neodpověděl. Později se ohrazoval, že angličtina není jeho mateřským jazykem a že otázce správně nerozuměl (Ellis – Woolstencroft 2009:

¹⁷ Na konci roku 2006 zvítězil Dion až ve čtvrtém kole ve volbě o nového předsedu LPC. Předtím zastával post ministra životního prostředí v Martinově kabinetu (Jeffrey 2009: 67–73).

54). Dle některých analytiků to ukázalo, že pokud Dion nezvládá oba úřední jazyky země, nemá šanci na post premiéra. Také samotní voliči vnímali tento Dionův nedostatek a LPC se v průzkumech opět propadla. Celkově navštívila NDP v této volební kampani více měst než v předchozích volbách a navíc rozjela svou kampaň i na internetu. Například veškeré televizní reklamy strany či proslovy Laytona byly ihned umístěny na populární videosever YouTube, kde je mohli uživatelé internetu zdarma shlédnout. Ve výsledku si NDP polepšila o osm křesel, ale opět se jednalo o velmi malý nárůst počtu hlasů, v celokanadském měřítku o necelé jedno procento. Konkrétně si nejvíce strana polepšila v Ontariu a v Quebecu. Dle některých expertů mohla být strana v Quebecu ještě úspěšnější, ale agresivní útočení na Harpera přineslo hlasy spíše BQ. Obecně si NDP vedla velmi dobře, ale ve finále kampaně jí podle některých názorů chybělo nějaké osvěžení, kterým by si ve výsledku polepšila. Naopak LPC opět ztratila a například v Ontariu přešli voliči této strany k CPC nebo k NDP (Erickson – Laycock 2009a: 118, 121–127; Jeffrey 2009: 92).

4.2 Události předcházející federálním volbám v roce 2011

Měsíc po říjnových federálních volbách vydal kabinet ministerského předsedy fiskální a hospodářské aktualizace, které měli předcházet lednovému hlasování o rozpočtu pro fiskální roky 2009-2010. Pro schválení aktualizací potřebovala CPC, aby ji alespoň jedna ze zbylých tří stran v Poslanecké sněmovně (BQ, LPC a NDP) vyjádřila podporu. Pokud by se tak nestalo, hrozil by pád současné vlády Stephena Harpera. Ihned po zveřejnění se všechny tři strany vyjádřily negativně o dané aktualizaci a předsedové stran BQ a NDP řekli, že by hned při prvním hlasování tento návrh jejich strany nepodpořily. Například NDP se nelíbilo, že nikde není zmínka o pojištění pro případ nezaměstnanosti. Pro NDP, která vždy hleděla na pracující třídu, bylo toto téma v době celosvětové ekonomické krize obzvláště důležité. Zároveň v té době probíhala jednání mezi LPC a NDP o případném zformování opoziční vládní koalice. Nakonec byly na začátku prosince 2008 podepsány celkem dvě dohody mezi BQ,

LPC a NDP. Zároveň byl sepsán dopis generálnímu guvernérovi Kanady¹⁸, ve kterém opozice navrhovala svou koalici jako alternativu voleb v případě, že by opozice rozpočet neschválila a vláda by padla (CBC News 2008). Současně měl být zvolen nový předseda LPC, neboť Dion po neúspěšných volbách prohlásil, že rezignuje, ale až poté, co bude zvolen jeho nástupce. Nakonec byl novým lídrem LPC v polovině prosince zvolen Michael Ignatieff. Ten po svém zvolení řekl, že vysloví Harperově kabinetu nedůvěru hned, jak jen to bude možné. Zároveň také podepsal dopis generálnímu guvernérovi ohledně nedůvěry současné vládě. Přes všechny tyto kroky oznámil v polovině ledna Ignatieff naprostý opak, když řekl, že LPC podpoří navrhovaný rozpočet CPC, která tak získala potřebnou většinou hlasů ke schválení. Jakkoliv negativní pro NDP se tyto události zdály, jedna pozitivní věc se našla. NDP si výrazně polepšila u Quebečanů. Tamní obyvatelé viděli NDP jako stranu, která neustoupila jako LPC a která by na rozdíl od BQ byla schopná zastávat jejich zájmy na federální úrovni. Zároveň viděli Quebečané Laytona jako lídra, který by v budoucnu mohl nahradit Harpera (Lavigne 2013: 173–174). NDP si tím vytvořila základ v této provincii pro federální volby v roce 2011.

Další důležitou věcí je tzv. permanentní kampaň (*permanent campaign*). Jedná se o trvalou kampaň určité politické strany, která pokračuje ve volební kampani i po volbách a trvá až do začátku nových voleb. Poprvé se termín permanentní kampaň dostal do široké známosti veřejnosti v roce 1980 publikací knihy *The Permanent Campaign* od amerického novináře Sidneyho Blumenthala, který popsal permanentní kampaň jako druh vládnutí. Rok před federálními volbami v roce 2008 se NDP zdálo, že Harper se svou stranou používá permanentní kampaň, aby poškodili Liberály a získali jejich voliče na svou stranu. CPC skutečně používala tuto metodu již před volbami v roce 2006, aby tím zlomila nadvládu Liberálů v několika posledních volbách (Esselment 2014: 24–26, 28–29). Pokud chtěl Layton se svou stranou konkurovat Harperovi, musel přejít na stejnou metodu. Toho si byl Layton vědom, a proto nedlouho

¹⁸ Generální guvernér Kanady je zástupcem hlavy státu, kterou je v současnosti Alžběta II.

po federálních volbách v roce 2008 byl vytvořen tým, který začal pracovat na permanentní kampaň (Lavigne 2013: 176).

S tím souviselo i vzrůstající napětí mezi federální NDP a provinčními odnožemi strany. Provinční strany se odlišují v tom, že se zabývají aktuálními tématy dané provincie, nikoliv tématy celé kanadské federace. S tím souvisí, že provinční strany mají odlišné kampaně, kde propagují své vlastní zájmy. Spor nastal v tom, že provinční strany měly jiný náhled na financování kampaní, tudíž permanentní kampaň nepodporovaly. Když NDP vznikala, bylo ustanoveno, že bude slabé centrum, ale silné provincie. Současně bylo provinční členství spojeno s federálním. Například pokud někdo byl členem NDP v Manitobě, automaticky byl členem federální NDP. Zároveň pokud se provinčním úředníkům nelíbilo politické směřování federální strany, mohli ho jednoduše pozměnit. Nejenom Laytonovi bylo jasné, že s takto nastavenými pravidly nelze vést permanentní kampaň. Na konci roku 2009 došlo k dohodě mezi jednotlivými provinciemi o změně výběrů kandidátů a také o změně pravomocí federální strany. Byl vytvořen program, pomocí kterého lokální kandidáti získali značnou část finančních prostředků. Díky tomu mohli lokální kandidáti navýšit počet kampaní, což také přispělo k permanentní kampani. Větší počet kampaní umožnil větší prezentování NDP, což také napomohlo ke zvýšení voličské základny NDP v některých provinciích. Ve federálních volbách by to ve výsledku znamenalo získání většího procenta voličských hlasů a tím pádem i více křesel ve federální Poslanecké sněmovně. Dále kandidáti již nebyli vybíráni jednotlivými obvody, ale nyní bylo nutné poslat žádost do centra NDP, kde lidé z federální NDP vybrali konečný seznam kandidátů do federálních voleb (Lavigne 2013: 177–179). Takto měla NDP kontrolu nad všemi kandidáty do federální Poslanecké sněmovny a zároveň to ušetřilo čas i peníze, které by jinak musely být vydány na zasedání v jednotlivých obvodech.

Cílem NDP bylo pokračovat ve vzestupném trendu počtu získaných voličských hlasů. Konkrétně chtěla strana navýšit 18 % hlasů z posledních federálních voleb na 25 %. Navíc strana věděla, že jsou přibližně tři miliony

Kanaďanů, kteří by NDP volili, ale kteří se nakonec v předchozích volbách rozhodli pro jinou stranu (Lavigne 2013: 190). Proto se strana rozhodla na podzim 2010 oslovit společnost Viewpoints Research zabývající se průzkumy veřejného mínění, se kterou již v minulosti spolupracovala. NDP chtěla vědět, které skupiny voličů ji podporují, a zároveň které uvažují nad její volbou. Viewpoints Research vytvořila průzkum, který byl zdarma dostupný na mobilních telefonech, a lidé pomocí tlačítek odpovídali na pět jednoduchých otázek. Z hlediska vyhodnocování výsledků se jednalo o poměrně rychlý průzkum, kterého se zúčastnilo kolem 12 tisíc lidí. Celkově z výsledků vyplývalo, že lidé chtěli premiéra, kterému by důvěřovali. S tím souvisí, že lidé projeví nespokojenost se současnou kanadskou vládou. Konkrétně se lidem nelíbilo, že Harper pomáhal v době krize spíše velkým společnostem místo toho, aby pomohl strádajícím rodinám, které na tom byly podstatně hůře než dané společnosti. Zároveň se ukázalo, že i Michael Ignatieff není mezi lidmi příliš oblíbený. Oproti tomu se potvrdilo, že Layton je oblíbeným politikem, který si získal sympatie voličů svou snahou o změnu v Ottawě (Lavigne 2013: 191–192). Z pohledu NDP se jednalo o velmi pozitivní a zároveň přínosná data, na jejichž základě mohla strana postavit svou volební kampaň. Na základě výsledků byly vytvořeny dva druhy kampaní – jedna pro anglicky mluvící část Kanady a druhá pro Quebec. V předchozích volebních kampaních v anglicky mluvících částech Kanady se vždy NDP vymezovala vůči jedné straně, například v posledních volbách proti CPC. Pro nadcházející federální volby v roce 2011 se NDP rozhodla, že svou kampaň povede proti všem třem stranám v Poslanecké sněmovně, na které bude poukazovat jako na důvod problémů v Kanadě. A naopak sebe bude propagovat jako stranu, která to vše napraví. To, vzhledem k oblíbenosti BQ i jejího předsedy Gillese Duceppeho, nebylo v Quebecu možné. Proto se NDP rozhodla vystavit svou tamní kampaň na tom, že oproti BQ jedině oni můžou nahradit Harpera a zároveň zastupovat zájmy Quebecu v Ottawě (Lavigne 2013: 193–194; Leebosh 2011: 118).

4.3 Volební kampaň NDP ve volbách v roce 2011

Volební kampaň NDP byla zahájena úvodním projevem Jacka Laytona v sobotu 26. března 2011 v hotelu Chateau Laurier v Ottawě. Nad podiem tamního salonku visela dvě ústřední hesla: „kanadské vedení“ (*Canadian Leadership*) a „spolupracujme“ (*Travaillons Ensemble*). První heslo bylo zaměřeno na anglicky mluvící Kanadu a souboj lídrů stran o post předsedy vlády. Druhé heslo bylo pro Quebec a konkrétně poukazovalo na BQ, který není v Poslanecké sněmovně ochotný spolupracovat s ostatními stranami, čímž se dle NDP dostatečně nesnaží o vyjednání lepších podmínek pro Quebec (Lavigne 2013: 108).

První fáze kampaně byla naplánovaná proti CPC. Proto tradiční volební tour začal Jack Layton s Lindou Duncanovou v Edmontonu v provincii Alberta, kde byla v minulých volbách zvolena Duncanová za volební obvod Edmonton-Strathcona. Jednalo se o jediné křeslo v Albertě, které jinak zde dominující CPC nezískala. V dalších dnech pokračoval Layton do dalších obvodů CPC. Důvodem výběru těchto volebních obvodů byl ten, že ve většině se v roce 2008 NDP umístila na druhém místě, hned za CPC. NDP poukazovala na špatnou politiku Harpera a nabádala voliče ke změně volby, přičemž hlavním vzkazem pro tamní voliče bylo, že pouze NDP může nahradit CPC. Přes veškerou Laytonovu snahu, kanadská média na konci prvního týdne kampaně psala, že NDP chyběla energie, kterou vždy na začátku posledních kampaní strana měla. NDP byla výsledkem prvního týdne kampaně zklamaná, ale ve výsledku si procentuálně vedla lépe než ve stejné fázi v minulých kampaních (Lavigne 2013: 208–211). Osmý den kampaně se Layton zúčastnil populárního quebeckého televizního pořadu Mluvme o tom (*Tout le monde en parle*). NDP si byla vědoma oblíbenosti Laytona mezi Quebecany, dokonce se vzhledem k jeho zdařilému vystoupení v televizním pořadu jeho popularita po neděli ještě navýšila. Na začátku druhého týdne volební kampaně se NDP dokonce dostala na druhou pozici v Quebecu za BQ (Fournier a kol. 2013: 872). Pro Quebecany, kterým se nelíbila Harperova politika a neviděli u BQ žádný větší pokrok za posledních dvacet let, se volba

NDP začala jevit jako nejpříjemnější. Přestože si Layton počínal úspěšně v Quebecu, průzkumy na konci druhého týdne kampaně ukazovaly v celokanadském měřítku pouhých 13%. O týden později se konaly dvě tradiční předvolební debaty s představiteli všech stran v Poslanecké sněmovně. Nejprve byla na programu debata v angličtině, kde Layton kritizoval jak Harpera, tak Ignatieffa. O den později se konala debata ve francouzštině. V té již nebylo možné kritizovat BQ, neboť by to Quebečané vnímali jako kritiku proti sobě. Naopak Layton nečekaně vyzval ke společné spolupráci na sesazení Harpera. Layton přirovnal BQ k hokejovému týmu obránců a řekl, že pokud Quebečané skutečně chtějí, aby se jejich zájmy řešily v Ottawě, tak jedinou šancí je volba NDP (Lavigne 2013: 217–219). Ta by získala možnost sestavení vlády, kterou by BQ, jako federální strana zastupující pouze jednu část federace, nebyl schopen získat. Na konci čtvrtého týdne kampaně vydaly montrealské noviny La Presse nová data, podle kterých se NDP vůbec poprvé dostala na první místo v Quebecu. Ačkoliv to NDP potěšilo, strana dobře věděla, že nesmí ve své práci polevit, tak jako v posledních dnech ve volební kampani v roce 2008. Proto NDP využila poslední týden do konce kampaně k natočení dvou rychlých televizních reklam. V první reklamě určené pro Quebec se objevila mladá volička BQ, která se rozhodla pro změnu svým hlasem pro NDP; ve druhé části se objevil Layton společně s Tomem Mulcairem a s heslem „spolupracujme“. Přestože reklama nebyla natočena přímo proti BQ, bylo zde jasně řečeno, že pokud se voliči nerozhodnou pro změnu, situace zůstane stejná. Druhá reklama vznikla pro zbytek anglicky mluvící Kanady. Objevil se v ní Layton, který vyzýval voliče, aby využili šanci něco změnit. Obecně si týden před konáním voleb vedla NDP velmi dobře. Každý týden posilovala a přibližovala se CPC, zatímco procento voličů LPC postupně klesalo (Fournier a kol. 2013: 867; McGrain 2011: 88).

Pouhé tři dny před konáním voleb napsala stanice Sun TV na Twitter, že mají něco, co by se mohlo významně promítnout do výsledků nadcházejících voleb. Ještě tentýž den vydal kanadský deník Toronto Sun článek o Jacku Laytonovi, kterého údajně v roce 1996 viděli v nevěstinci, který byl na seznamu

podniků nelegálně provozujících prostituci (Payton 2011). Layton se rozhodl vystoupit před novináři a vyjádřit se k onomu článku a celému incidentu. Sám řekl, že ten den šel na masáž do masážního salonu¹⁹ v budově, která byla zaregistrována jako klinika pro masážní terapie. Vzápětí Layton dodal, že jakmile ho policie informovala, jaký typ služeb se zde vykonával, už nikdy toto místo nenavštívil. Dále řekl, že za to nebyl souzen a že se v této fázi kampaně jedná pouze o snahu pošpinit NDP před svými voliči. K tomu ještě dodal, že je to pouze důkaz, jak hodně je situace v Ottawě špatná, a proto vyzval lidi, aby se rozhodli pro změnu a to prostřednictvím volby NDP. Jednalo se o vůbec nejlepší Laytonovo vystoupení během celé kampaně. Hned druhý den začaly vyplývat na povrch informace, že za celým incidentem byla LPC, která se na poslední chvíli zoufale snažila o získání voličských hlasů. Paradoxně si tím LPC pohoršila a naopak NDP to přineslo nové voliče (Lavigne 2013: 228–236; Payton 2011).

Přestože NDP nevyhrála volby a Jack Layton se nestal kanadským premiérem, strana zaznamenala výrazné zlepšení a dosud nejlepší výsledek ze všech federálních voleb, kterých se kdy zúčastnila. Nejvýraznější změnou byl výsledek v Quebecu, kde si jediná NDP polepšila a získala většinu křesel v této provincii. Mírný nárůst voličů zaznamenala v celokanadském měřítku i CPC, naopak BQ i LPC oproti předchozím volbám své voliče ztratily (Fournier a kol. 2013: 867–868). Tento výsledek byl podmíněn velmi dobrou volební kampaní NDP a oblíbeností Jacka Laytona. Například řada lidí měla po vyhlášení výsledků voleb umělý knír podle typického kníru Jacka Laytona.

¹⁹ V angličtině se můžeme setkat i s termínem *massage parlor*, což v překladu znamená masážní salon a jedná se pouze o synonymum pro nevěstinec.

5 Analýza volební kampaně NDP ve federálních volbách 2011

V této kapitole bude cílem porovnat počínání NDP s LPC a CPC ve volební kampani v roce 2011. Konkrétně se podíváme na to, o kterých tématech tyto strany nejvíce mluvily, jakou roli měla popularita lídrů stran při voličských preferencích, jakým způsobem využívaly média a jaká byla jejich kampaň v Quebecu. Především porovnáním s LPC a CPC nám napomůže zjistit, zdali se NDP může v budoucnosti stát zprostředkovatelskou stranou.

S nástupem Jacka Laytona do čela NDP došlo k profesionalizaci politického marketingu strany, přičemž strategie v anglicky mluvící Kanadě a v Quebecu se lišily. V anglicky mluvící Kanadě se NDP zaměřila především na voliče LPC. Prvním důvodem byl dlouhodobý úpadek LPC. Druhým důvodem je, že se LPC nachází na středolevé straně politického spektra, čímž jsou voličům NDP blíže než CPC. NDP využila těchto dvou důvodů a nabídla voličům LPC velmi podobnou politiku sociální demokracie, kterou jim nabízeli také Liberálové²⁰. Naopak v Quebecu se NDP prezentovala jako strana, která zlepší pozici Quebecu ve federálním parlamentu. Pokud by NDP útočila v Quebecu na jiné politické strany, a jejich zklamání voliče, bylo by to spíše vnímáno jako útok na Quebec. V jedné věci se kampaně v Quebecu i ve zbytku Kanady shodovaly, obě vycházely z oblíbenosti lídra Jacka Laytona (McGrane 2011: 78).

5.1 Hlavní témata a role lídrů stran ve volebních kampaních

Obecně můžeme říci, že voliči CPC jsou lidé, kteří jsou spokojeni s dosavadní kanadskou politikou a federální vládou, podporují užší vazby na sousední Spojené státy americké, nesouhlasí s požadavky Quebecanů o zvláštním statutu jejich provincie, a kteří vyznávají tradiční hodnoty, kde základ rodiny

²⁰ Jedná se například o vyrovnaný státní rozpočet, udržení současné hodnoty daní z příjmu fyzických osob, přispívání v oblasti dětské péče či snížení ceny vysokoškolského studia (McGrane 2011: 82).

tvoří dva jedinci opačného pohlaví. Na druhou stranu LPC a NDP mají stejnou základnu voličů, což jednak oslabuje obě strany a zároveň to nahrává CPC, která nemusí bojovat o své voliče s žádnou další stranou, která by hájila podobná témata. Voliče LPC a NDP můžeme charakterizovat jako ty, kteří jsou nespokojeni se současnou kanadskou vládou a jejich politikou, podporují vyrovnaný státní rozpočet a zvýšení výdajů na dětskou péči, nepodporují úzké napojení s USA, jsou naopak shovívavější k požadavkům Quebecu²¹, a kteří v minulosti podporovali zákon uznávající manželství osob stejného pohlaví. Rozdíl na obou stranách byl i v oblasti zahraniční politiky (Fournier a kol. 2013: 882). Zatímco CPC prosazovala investování do obrany, naopak NDP i LPC již dlouhodobě prosazují opak – podpora tzv. *peacekeepingových* misí a humanitární pomoci na místa zasaženými přírodními katastrofami. Příkladem odlišných názorů mezi oběma tábory je nákup amerických víceúčelových bojových letounů s označením *Lockheed Martin F-35*. Zatímco vládou CPC nákup prosazovala a sama i vedla jednání s americkou vládou, jak LPC a NDP, tak i BQ byly proti nákupu. Přestože sama LPC podepsala v roce 1998 dohodu o zapojení do programu na vývoj těchto letounů, v prohlášení strana uvedla, že tak uničila na podporu kanadského průmyslu, ale že v budoucnu nepředpokládá, že by nové letouny nahradily dosavadní typ CF-18. Také Jack Layton prohlásil, že pokud by byl zvolen kanadským premiérem, zahájil by diskuzi o tom, jaké prostředky jsou skutečně potřebné pro zajištění bezpečnosti Kanady (CBC News 2011).

Právě zahraniční záležitosti s obranou patřily mezi jedny z největších témat v anglicky mluvící Kanadě ve federálních volbách v roce 2011. Zbylá témata se týkala ekonomiky a vzdělání. Podle volebních průzkumů *Canadian Opinion Research Archive* to byla CPC, které Kanadčané v posledních letech nejvíce důvěřovali v oblasti ekonomiky. Podle dotazovaných se jedná o stranu, která nejlépe spravuje hospodaření země. Konzervativci jsou si toho vědomi a tradičně kladou ve svých kampaních velký důraz právě na oblast ekonomiky. Kromě ekonomiky také CPC pomohlo, že Kanadčané čím dál tím více

²¹ Sami Quebecané jsou převážně voliči BQ, LPC a po volbách v roce 2011 i NDP.

sympatizují s vytvářením užších vazeb na Spojené státy americké. Naopak zdravotnictví a vzdělání jsou oblasti, kde CPC není tolik silná a dlouhodobě se kolem 70 % Kanadčanů se domnívá, že by vláda měla vynaložit více výdajů na tyto oblasti (CORA 2015).

Například LPC zařadila mezi svá klíčová témata: porazit Stephena Harpera, udržet si dobrou reputaci Kanady ve světě, a poskytnutí vysokoškolského vzdělání. Přestože i v zájmu NDP bylo porazit CPC v čele se Stephenem Harperem, žádné klíčové téma její kampaně se netýkalo Harpera. Naopak její kampaň byla postavena na tématech, která dlouhodobě prosazují a která byla mezi voliči označena za témata, která by potřebovala získat větší prostor ze strany vlády. Mezi klíčová témata NDP patřilo: snížení chudoby mezi seniory, umožnění vysokoškolského vzdělání a například již zmíněné zdravotnictví. Také v posledních deseti letech se mezi Kanadčany výrazně zvýšil zájem o životní prostředí a na její ochranu. Podle průzkumů si až polovina Kanadčanů myslí, že by vláda měla přispívat více i na tuto oblast. Konkrétně otázku ochrany životního prostředí prosazovala NDP v posledních federálních volbách více než ve volbách v roce 2008 (Fournier a kol. 2013: 874–875).

Protože je Quebec provincií, která mívá odlišné zájmy než zbytek kanadských provincií, i hlavní témata volebních kampaní jsou odlišná. Neklade se zde takový důraz na obranu země a zahraniční záležitosti jako v anglicky mluvící Kanadě, ale naopak zde byl velký důraz na zdravotnictví a ochranu životního prostředí. Jak už bylo uvedeno, zdravotnictví a ochrana životního prostředí jsou oblasti, o kterých NDP hodně mluvila ve volební kampani. Konkrétně životnímu prostředí se věnovala daleko více než LPC i CPC. Navíc lidé v anglicky mluvící Kanadě začali být vstřícnější vůči Quebecu, což také ve výsledku pomohlo NDP, která v kampani prosazovala shovívavější postoj vůči této provincii (McGrane 2011: 87–89).

Zprostředkovatelské strany jsou známé svými změnami postojů podle aktuálních trendů, aby si získali voliče na svou stranu. O NDP nemůžeme říci, že je natolik flexibilní ve svých názorech, aby se v jednotlivých kampaních přizpůsobovala potřebám voličů jako například LPC. Tím sice nevykazuje znak zprostředkovatelské strany, ale pro některé voliče je tento přístup bližší než přístup zprostředkovatelských stran. Dokazují to čísla v předvolebních průzkumech, kde necelá polovina dotázaných souhlasila s tvrzením, že politici ve svých volebních kampaních klamou své voliče, jen aby získali na svou stranu nové voliče (Fournier a kol. 2013: 864).

Dalším neméně důležitým faktorem samotných voleb je popularita jednotlivých lídrů politických stran. Na začátku je nutné si připomenout základní fakta: Laytonova popularita každoročně stoupala, Dion byl po posledních neúspěšných federálních volbách vystřídán Michaelem Ignatieffem a nakonec nízká oblíbenost Harpera v Quebecu. Podle voličů jsou osobní sympatie vůči předsedům stran jedním z nejdůležitějších faktorů při rozhodování ve volbách, tudíž budoucí zprostředkovatelská strana musí mít takového předsedu strany, který by byl mezi voliči oblíbený. Jedinou stranou, která takového lídra v posledních federálních volbách měla, byla pouze NDP. Zatímco popularita představitelů CPC a LPC v anglicky mluvící části Kanady od posledních voleb klesla, u Laytona zůstala čísla stejná. Hned od začátku volební kampaně si nejlépe vedl právě Layton, následovaný Harperem a Ignatieffem. Zatímco po obou volebních debatách v polovině kampaně začala oblíbenost Laytona i Ignatieffa stoupat, u Harpera k žádným změnám nedocházelo. Avšak v závěru si lídři NDP i LPC pohoršili z důvodu zmiňovaného skandálního článku v Toronto Sun. Přestože si Layton kvůli onomu skandálu pohoršil přibližně o pět procent, na konci volební kampaně byl stále nejoblíbenějším politikem. Podle průzkumů Patricka Fourniera a jeho kolegů z montrealských vysokých škol byly tři nejdůležitější důvody volby NDP: oblíbenost Jacka Laytona, politika NDP a neoblíbenost ostatních stran či lídrů (Fournier a kol. 2013: 889–890). Příkladem

byla snižující se popularita Ignatieffa v průběhu kampaně, která přinesla NDP nové voliče.

Naopak Laytonova popularita v Quebecu byla již od začátku velmi vysoká. Navíc po úspěšném vystoupení v pořadu Mluvme o tom, v prvním týdnu volební kampaně jeho obliba začala mírně narůstat až do samotného konání voleb. Oproti ostatním lídrům stran byla popularita Laytona větší než místních kandidátů, což bylo u CPC, LPC i BQ naopak (Fournier a kol. 2013: 891). I v Quebecu dali nespokojení voliči přednost jiné straně. Konkrétně voliči nespokojení s předsedou BQ Gillesem Duceppem dali přednost Jacku Laytonovi, který se jim jevil jako nejlepší volba ze všech možností. Celkově tedy můžeme říci, že oblíbenost Jacka Laytona byla ve výsledku pro NDP klíčová, čímž byla nejenom jedním z důvodů úspěšných voleb v podání této strany, ale splňovala i kritérium silného lídra zprostředkovatelské strany.

5.2 Role sociálních médií ve výsledku voleb

Jedním z faktorů, které také mají významný vliv na výsledky voleb, je politický marketing. Především se jedná o moderní komunikační kanály typu sociálních sítí, které se významně promítají do konečné podoby výsledků voleb. Samotné strany a lídři stran se v poslední době více angažují na sociálních sítích, aby tak usnadnily dosažení svých cílů, především ve volebních ziscích. Především pomocí sociálních sítí mohou jednotlivé strany relativně snadno zjistit společenské potřeby voličů a zároveň mohou propagovat své volební programy (Beange – Roebuck 2013: 3).

Už samotný kanadský mediální teoretik Marshall McLuhan, autor slavného výroku „médiu je poselství“, tvrdil, že médium není nosičem informací, nýbrž jde o prostředek, který mění náš život. Jeho slova potvrzuje nejenom stále se zvyšující počet uživatelů sociálních sítí, ale i intenzivní prezentace stran či lídrů stran prostřednictvím sociálních sítí (Nessbitt – Larking – Rose 2010: 282). Digitální média se poprvé výrazně projeví až během volební kampaně Baracka Obamy v roce 2008. V tomto roce,

kdy Obama usiloval o znovuzvolení na post amerického prezidenta, byly sociální sítě jedním z faktorů, díky kterým posléze Obama svůj post obhájil. Tehdy byl například Obama až desetinásobně aktivnější na sociální síti Twitter než jeho oponent John McCain. Od těchto voleb je zřetelný nárůst vlivu sociálních sítí jak na průběh voleb, tak na samotný výsledek voleb (Small 2014: 93). Ani kanadské federální volby v roce 2011 nebyly výjimkou. Každá federální strana a její představitelé si byli dobře vědomi síly sociálních sítí, a proto se skrze ně snažili upoutat stálé i budoucí voliče.

Nejprve se podíváme na nejdůležitější sociální síť z hlediska posledních federálních voleb, kterou byl Twitter (Baran 2011: 82). Tento druh sociální sítě umožňuje jeho uživatelům rychlý způsob komunikace pomocí zprávy o 140 znacích (tzv. *tweetu*), přičemž označením klíčového slova (tzv. *hashtagu*) mohou uživatelé reagovat na aktuální témata. Politické strany a jejich kandidáti zde například umísťují své programy, upoutávky na blížící se události nebo názory na klíčová témata. Twitter se tak pro ně stává místem, kde mohou získat budoucí voliče, a to především mezi mladou generací Kanadčanů. Důležitost Twitter v posledních volbách dokazuje statistika Tamary Small, podle kterého dali všichni předsedové stran na svůj profil alespoň jeden tweet za den (Small 2014: 96). Podle počtu lidí (tzv. *followeři*), kteří daného politika či stranu sledují, je možné odhadnout, jaká je jejich popularita. Na začátku volební kampaně sledovalo nejvíce lidí Stephena Harpera, po něm následoval Ignatieff a Layton – oba měli o polovinu méně sledujících lidí. Zatímco Harperovi na konci volební kampaně narostl počet sledujících lidí o 30 %, v případě Ignatieffa to bylo o více než 51 % a u Laytona činil nárůst dokonce o 62 % (Beange – Roebuck 2013; Small 2014: 97). Přesto to byl stále Harper, který měl nejvíce sledujících lidí, a který měl v průměru nejvíce publikovaných zpráv na Twitteru za den. Celkově u všech tří lídrů obsahově převažovaly informace o událostech, stranický program, aktuální záležitosti strany či reakce na aktuální záležitosti. Naopak všichni o poznání méně odpovídali na přímé otázky, které jim jejich následovníci posílali, přičemž nejvíce odpovídal Jack Layton (Small 2014: 98–99).

Další sociální sítí je Facebook, který v roce 2011 využívala více jak polovina Kanadčanů (Beange – Roebuck 2013: 10). Přes tento velký počet uživatelů je pouze malé procento uživatelů, kteří se na Facebooku zabývají politikou. Stejně jako na Twitteru, také na Facebooku došlo v průběhu volební kampaně k nárůstu uživatelů podporujících přední politické strany. I na Facebooku lze zjistit nárůst popularity a to z počtu uživatelů, kteří si přidávají mezi své oblíbené facebookové stránky i oficiální profily jednotlivých politiků či samotných stran. Všechny tři strany měly svou oficiální stránku na Facebooku a zároveň měli jejich předsedové svou vlastní oficiální stránku. Ačkoliv měla nejvíce stoupců LPC, mezi předsedy měl nejvíce stoupců na své stránce konzervativec Stephen Harper. Stejně jako na Twitteru, tak i na Facebooku měl Jack Layton během volební kampaně největší nárůst stoupců. Zajímavé je, že ačkoliv získala strana nejvíce mandátů v Quebecu, tak na profilu strany ani na profilu Jacka Laytona nebyl žádný příspěvek ve francouzštině (Beange – Roebuck 2013: 11–12). To dokazuje úvodní myšlenku, že spolu uživatelé na Facebook příliš nediskutují o politice, a tedy že tato sociální síť neměla takový vliv na konečný výsledek voleb.

Poslední významnou sociální sítí je YouTube, který byl hlavní sociální sítí federálních voleb v roce 2008 (Baran 2011: 82). Jedná se o sociální síť, kam uživatelé vkládají na kanály (*channels*) svá videa, přičemž politické strany zde především publikují volební spoty a projevy. Tvůrci volebních spotů LPC věděli, že lidé mají raději stranu jako celek než jejich předsedu Michaela Ignatieffa, což zdůvodňuje, proč se na většině videí neobjevuje samotný Ignatieff. Naopak u NDP věděli, že se jejich lídr těší větší přízně než samotná strana, což ve výsledku znamenalo, že většina videí byla postavena na Laytonovi. V porovnání s převažujícími tmavými barvami ve volebních spotech LPC a CPC, byly spoty NDP více tvořeny lidmi, kteří odůvodňovali svou volbu NDP. Nakonec většina spotů NDP byla zakončena Laytonem stojícím za kanadskou

vlajkou a s hesly, že si vždy stojí za svými názory a že je bojovníkem²². Pokud bychom hledali jeden společný bod všech videospotů, je to vzájemná kritika všech tří stran. LPC a NDP například společně kritizovaly prosazovaný nákup CPC letounů F-35, na druhou stranu například CPC zobrazovala Ignatieffa, v situacích, které umožnily kritiku jeho postojů a výroků. Z hlediska popularity byl nejoblíbenější kanál liberálů, za nimi byl druhým nejnavštěvovanějším kanál NDP (Beange – Roebuck 2013: 9; McGrane 2011: 85). Ve videích určených pro Quebec prezentovala NDP stejná témata jako ústřední témata celé quebecké volební kampaně, přičemž všechna videa byla především založena na tom, že NDP může změnit přístup Ottawy vůči Quebecu. V posledních videích se kromě Laytona objevil i Tom Mulcair, který se mezi Quebecany těšil také velké oblibě. Navíc žádné video neútočilo na žádnou konkrétní stranu ani lídra strany (McGrane 2011: 87–88).

Celkově můžeme říci, že v převážné většině byl na všech třech zmíněných sociálních sítích kladen největší důraz na lídra strany Jacka Laytona. Nejenom že si tím sám Layton získal větší oblibu, ale i sama strana si získala nové voliče, což se promítlo i na konečném výsledku federálních voleb v roce 2011. Stejně jako u analýzy volebních témat i zde můžeme konstatovat, že NDP splňovala znak silného lídra zprostředkovatelské strany.

5.3 Quebec

Na začátku volební kampaně byla NDP na čtvrtém místě, na kterém v Quebecu skončila v předchozích federálních volbách v roce 2008 (Fournier a kol. 2013: 868). S transformací NDP na začátku druhého tisíciletí, která souvisela s nástupem Jacka Laytona, se NDP začala více angažovat v tématech, se kterými obyvatelé Quebecu sympatizovali. Jednalo se například o stejný pohled na právo na potraty nebo ochranu životního prostředí. Také se shodovali s negativním postojem vůči participaci Kanady ve válkách v Iráku

²² Jednak že bojoval s rakovinou, ale zároveň i jako předsedou strany bojoval o post předsedy kanadské vlády a vítězství ve volbách.

a Afghánistánu (Leebosh 2011: 117). Zatímco se své volební kampani NDP v roce 2008 zaměřila pouze na dvě hlavní témata, kterými byly rozvolnění úzkých vazeb na USA a podpora zájmů Quebečanů v rámci kanadského celku, ve volební kampani v roce 2011 NDP své zájmy v Quebecu značně rozšířila. Konkrétně se zaměřila na oblasti, o které měli zájem voliči BQ. Jednalo se o zvýšení daně ze zisku právnických osob nebo efektivnost kanadské federální vlády, které se příliš nesnažila reflektovat odlišné zájmy Quebecu (Fournier a kol. 2013: 885, 888). Větší důraz na zájmy Quebečanů a velká obliba Jacka Laytona v této provincii znamenaly, že si NDP jako jediná strana v Quebecu polepšila, zatímco zbylým třem stranám klesla popularita. Zároveň se voličům nelíbilo, že by nikdy BQ nepřistoupil na koaliční vládnutí, čímž se výrazně snižují šance této strany na prosazení quebeckých zájmů na federální úrovni. To ostatně BQ prohlašoval už ve svých prvních federálních volbách v roce 1995, kde mimo jiné proklamovali, že pouze BQ může hájit zájmy této provincie. Nicméně po pěti federálních volbách se z BQ stala pasivní strana ve federálním parlamentu. Proto Quebečané chtěli změnu a NDP pro ně byla stranou, která nejvíce sympatizovala s jejich zájmy a národní identitou než ostatní federální strany (Dufresne a kol. 2012: 65–66). Během volební kampaně se nejprve jednalo o pozvolný nárůst popularity NDP v Quebecu a vypadalo to na konečné druhé místo za BQ. Avšak po polovině kampaně došlo k prudkému nárůstu nových voličů NDP a strana zaznamenala historický úspěch v této provincii. Nejvíce NDP převzala voliče LPC a BQ, přičemž každá strana přišlo o zhruba 30 % svých quebeckých voličů (Fournier a kol. 2013: 869). I na tom, že se NDP snažila reflektovat zájmy anglicky mluvící části Kanady i Quebecu, můžeme vidět znak zprostředkovatelské strany. Vzhledem k tomu, že má Quebec odlišné zájmy a preference než zbytek federální Kanady, tak můžeme říci, že vytvořením dvou odlišných kampaní pro tyto dva celky splňuje NDP jeden ze znaků zprostředkovatelské strany. Konkrétně se tím NDP snažila zaujmout širokou škálu voličů, což je typické i pro zprostředkovatelský typ strany.

6 Závěr

Dříve patřila NDP mezi kanadské politické strany, jejichž prioritou není volební vítězství, nýbrž oslovení a následné udržení své vlastní voličské základny. Po nástupu Jacka Laytona se NDP začala transformovat a již to nebyla strana, jejímž hlavním volebním tématem je zdravotní péče, a která oslovuje pouze dělnickou třídu a odboráře. NDP se nově začala programově profilovat jako moderní levicová strana, která se snaží oslovit více sociálních skupin kanadské společnosti, a která především chce vyhrát volby a stát se kanadskou vládnoucí stranou.

Cílem této práce bylo zjistit, zdali je možné, aby NDP svým programem a volební kampaní oslovila dostatečný počet nových voličů, díky kterým by se stala vítěznou stranou. Tím by se NDP stala poprvé zprostředkovatelskou stranou. První kapitola práce čtenáře seznámila s typem zprostředkovatelské strany jako specifického typu kanadského stranického systému. Poté mu byla představena NDP od jejího vzniku až po současnou situaci. Další část práce se věnovala volebním kampaním NDP od nástupu Jacka Laytona do čela NDP v roce 2003 až po federální volby v roce 2008. Cílem bylo zjistit, zdali se nějakým způsobem jednotlivé kampaně proměňovaly a případně jakými kroky se NDP snažila zaujmout budoucí voliče. Následně práce pokračovala vybranými událostmi, které měly významný vliv na volební kampaň NDP v roce 2011. Poté následoval samotný průběh volební kampaně strany a závěrem byly uvedeny i konečné výsledky voleb. Závěrečná část práce analyzovala hlavní témata volební kampaně NDP a využití sociálních sítí v průběhu voleb. Oba tyto důležité prvky volební kampaně byly následně komparovány s těmi ve volebních kampaních LPC a CPC. Důvodem bylo zjistit, zdali NDP postupuje ve své volební kampani stejně, jako zprostředkovatelské strany (tj. LPC a CPC). Následoval už pouze Quebec, kterému kvůli jeho odlišnosti od zbytku Kanady, byla věnována zvláštní podkapitola. V té byla popsána snaha NDP získat si tamní obyvatelstvo, což se ve výsledku skutečně podařilo.

Na základě této práce můžeme říci, že je možné vypořádat určité změny, které NDP výrazně přiblížily k tomu, aby se v budoucnu stala zprostředkovatelskou stranou. Velmi zásadní byly z pohledu NDP volby v roce 2004, ve kterých NDP poprvé usilovala o vítězství ve federálních volbách. To byl první posun u strany, která v minulosti byla čistě levicovou stranou orientovanou na dělnickou třídu a odboráře. Druhým posunem bylo, že samotná volební kampaň byla postavena na předsedovi strany Jacku Laytonovi, tak jako tomu bylo i ve volebních kampaních LPC a CPC. NDP se začala prezentovat jako nová moderní středolevicová strana, která je alternativou především pro voliče LPC. Přestože NDP volby v roce 2004 nevyhrála, snaha je vyhrát byla patrná i v dalších federálních volbách v roce 2006, před nimiž si dokonce přizvala poradce na voličsky oblíbené volební debaty, aby tak zvýšila svou šanci zaujmout budoucí voliče. Navíc NDP v těchto volbách začala více poukazovat na chyby LPC a také zdůrazňovat, v čem se od LPC odlišuje. Vzhledem k ekonomické krizi byla v roce 2008 pro NDP jednou z priorit ochrana střední třídy před nezaměstnaností. I zde je možné vypořádat znak typu zprostředkovatelské strany, kdy strana s ohledem na aktuální dění změnila prioritu svých předvolebních témat, aby si tím získala voliče. Poprvé také v těchto volbách využila sociální síť YouTube, na kterou nahrála všechny své volební reklamy, čímž rozšířila propagaci své strany i mezi uživatele internetu. Po federálních volbách v roce 2008 následovala událost, na jejímž průběhu lze ukázat, zdali se NDP skutečně chová jako zprostředkovatelská strana. Onou událostí bylo hlasování o fiskální a hospodářské aktualizaci CPC, kterou nejprve LPC i NDP odmítaly, ale v závěru to byla LPC, která změnila svůj postoj k dané aktualizaci a podpořila ji. V tomto případě se LPC na rozdíl od NDP projevila jako zprostředkovatelská strana.

Samotnou volební kampaň v roce 2011 zahájila NDP netradičně ve volebních obvodech, ve kterých v předešlých volbách vítězili konzervativní kandidáti. NDP zde poukazovala na špatnou politiku CPC, čímž hned na začátku kampaně chtěla zaujmout voliče CPC. Dalším překvapením kampaně bylo

Laytonovo počínání ve francouzské debatě, kde vyzval federální strany ke vzájemné spolupráci na svržení Stephena Harpera. Jednalo se o něco výjimečného, neboť spolupráce politických stran na federální úrovni není v Kanadě běžnou záležitostí. Navíc si tímto výrokem získal francouzsky mluvící obyvatelstvo, mezi kterým byl Harper značně nepopulárním kanadským předsedou. Dále i v těchto volbách změnila NDP prioritu svých hlavních témat podle voličských preferencí. Konkrétně se zaměřila na témata, o kterých si lidé mysleli, že by na ně kanadská vláda měla vyčlenit více peněz ze svého rozpočtu. Oproti předešlým volbám se NDP začala více angažovat i na sociálních sítích, kde se svými pravidelnými příspěvky snažila zaujmout budoucí voliče.

Přestože NDP nikdy nebyla příliš úspěšná v Quebecu, výsledek federálních voleb v roce 2011 byl naprostým opakem. Strana především těžila z toho, že byl její lídr Jack Layton mezi Quebecany oblíbený. NDP také pomohlo, že se zde zaměřila na více témat, které v minulosti prosazoval BQ, který v této provincii postupně ztrácel na popularitě. Byť se jedná o stranu ve federálním parlamentu, tak z důvodu, že prosazuje na celokanadské úrovni pouze zájmy Quebecu, nemá BQ reálnou šanci vyhrát volby. Vzhledem k neoblíbenosti lídrů LPC i CPC se NDP pro Quebecany stala alternativou BQ, která by mohla reálně prosazovat jejich zájmy na federální úrovni. Všechno dohromady znamenalo, že NDP v roce 2011 získala většinu mandátů v Quebecu.

Celkově NDP splňuje prvky zprostředkovatelské strany v tom, že její volební kampaň staví na předsedovi federální strany, mění prioritu svých hlavních témat podle aktuálního dění a vytváří zvláště kampaň pro specifickou část kanadského obyvatelstva v Quebecu. Naopak se jedná o stranu, která si stojí za svými názory a nemění je podle potřeby. Tím se liší od zprostředkovatelských stran, které jsou schopny prosazovat jinou politiku ve volebních kampaních, než kterou skutečně vykonávají.

Vzhledem k mnoha faktorům, které mají na konečný výsledek voleb vliv, je těžké odhadnout, jak si bude NDP v dalších federálních volbách počínat. NDP

především potřebuje silného lídra, který bude mezi voliči oblíbený a bude vzbuzovat důvěru. Jak se ukazuje, současný předseda Tom Mulcair se také těší velké oblibě jako Jack Layton, především pak v rodném Quebecu (Grenier 2014). Poté bude záležet, jakou oblibu si mezi voliči získá nový předseda LPC Justin Trudeau, který vystřídal neúspěšného Michaela Ignatieffa. Nakonec by se strana měla více zaměřit na sociální síť, které se stávají jedním z klíčových faktorů úspěšných voleb. Otázkou zůstává, zdali lidé v budoucnu dají přednost straně, která svoje postoje k jednotlivým tématům nemění nebo zdali zůstanou věrni stranám, o kterých i sami voliči vědí, že jejich politika se podle potřeby proměňuje. To, zdali bude NDP pokračovat ve vzestupném trendu, ukáží až další federální volby, které proběhnou v září 2015.

Seznam použité literatury a zdrojů:

Andrew, Blake – Fournier, Patrick – Soroka, Stuart (2013). The Canadian Party System: Trends in Election Campaign Reporting, 1980-2008. In: Bittner, Amanda – Koop, Royce, *Parties, Elections, and the Future of Canadian Politics* (Vancouver: UBC Press), s. 161–184.

Baran, Yaroslav (2011). Social Media in Campaign 2011: A Noncanonical Take on the Twitter Effect. *Policy Options* 32 (6), s. 82–85.

Barrington, Lowell (2012). *Comparative Politics: Structures and Choices* (Wadsworth: Cengage Learning).

Beange, Pauline – Roebuck, Natalie K.E. (2013). *The 2011 Canadian Federal Election: Have the Canadian Parties Finally Made the Jump to Social Media?* (<http://www.cpsa-acsp.ca/papers-2013/Roebuck-Beange.pdf>, 25.3.2015).

Bittner, Amanda – Koop, Royce (2013). Parties and Elections after 2011: The Fifth Canadian Party System? In: Bittner, Amanda – Koop, Royce, *Parties, Elections, and the Future of Canadian Politics* (Vancouver: UBC Press), s. 308–331.

BBC (2011). State funeral honours Canada's NDP leader Jack Layton. 27.8.2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-14696592>, 17.2.2015).

Boyer, Patrick J. (1996). *Direct Democracy in Canada: The History and Future of Referendums* (Toronto: Dundurn Press).

Cairns, Alan C. (1994). An Election to be Remembered: Canada 1993. *Canadian Public Policy* 20 (3), s. 219–234.

Carty, Kenneth R. (2013). Has Brokerage Politics Ended? Canadian Parties in the New Century. In: Bittner, Amanda – Koop, Royce, *Parties, Elections, and the Future of Canadian Politics* (Vancouver: UBC Press), s. 10–23.

Carty, Kenneth R. – Cross, William (2012). Political Parties and the Practice of Brokerage Politics. In: Courtney, John – Smith, David, *The Oxford Handbook of Canadian Politics* (New York: Oxford University Press), s.191–207.

CBC News (2008). Liberals, NDP, Bloc sign deal on proposed coalition. 1.12.2008 (<http://www.cbc.ca/news/canada/liberals-ndp-bloc-sign-deal-on-proposed-coalition-1.700119>, 26.3.2015).

CBC News (2011). Harper dismisses reports of F-35 cost hikes. 26.4.2011 (<http://www.cbc.ca/news/politics/harper-dismisses-reports-of-f-35-cost-hikes-1.1023296>, 10.4.2015).

CORA (2015). *Federal Government Spending: Health Care* (http://www.queensu.ca/cora/_trends/Spend_Health.htm, 9.4.2015).

Diamond, Larry – Gunther, Richard (2001). Types and Functions of Parties. In: Diamond, Larry – Gunther, Richard, *Political Parties and Democracy* (Baltimore: The Johns Hopkins University Press), s.3–39.

Dickerson, M.O. – Flanagan, Thomas – O’Neill, Brenda (2009). *An Introduction to Government and Politics: A Conceptual Approach* (Totonto: Nelson Education Ltd.).

Dobbin, Murray - Rebick, Judy – Piotte, Jean-Marc (2011). Politics apres Jack. *Canadian Dimension* 45 (6), s.10–13.

Dufresne, Yannick a kol. (2012). In the end, the election was about issues. *Inroads* Winter/Spring 2012 (30), s. 60–67.

Elections Canada (2011). *Map of Canada – the 41st Parliament* (http://www.elections.ca/res/cir/maps/images/parlimap_41_e.pdf, 24.1.2015).

Ellis, Faron – Woolstencroft, Peter (2009). Stephen Harper and the Conservatives Campaign on Their Record. In: Pammett, H.Jon – Dornan, Christopher, *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn Press), s. 16–62.

Erickson, Lynda – Laycock, David (2009a). Modernization, Incremental Progress, and the Challenge of Relevance: The NDP's 2008 Campaign. In: Pammett, H.Jon – Dornan, Christopher, *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn Press), s. 98–135.

Erickson, Lynda – Laycock, David (2009b). Modernizing the Party. In: Erickson, Lynda – Laycock, David, *Reviving Social Democracy: The Near Death and Surprising Rise of the Federal NDP* (Toronto: UBC Press), s. 84–108.

Esselment, Anna (2014). The Governing Party and the Permanent Campaign. In: Giasson, Thierry – Marland, Alex – Small, Tamara A., *Political Communication in Canada: Meet the Press and Tweet the Rest* (Vancouver: UBC Press), s.24–38.

Fournier, Patrick a kol. (2013). Riding the Orange Wave: Leadership, Values, Issues, and the 2011 Canadian Election. *Canadian Journal of Political Science* 46 (4), s. 863–897.

Grenier, Eric (2014). Tom Mulcair needs to break out of his Quebec base in 2015. *CBC News*. 29.10.2014 (<http://www.cbc.ca/news/politics/tom-mulcair-needs-to-break-out-of-his-quebec-base-in-2015-1.2815823>, 14.3.2015).

James, Patrick – Lusztig, Michael – Moon, Jeremy (1997). Falling from Grace: Nonestablished Brokerage Parties and the Weight of Predominance in Canadian Provinces and Australian States. *Publius* 27 (1), s. 59–81.

Jeffrey, Brooke (2009). Missed Opportunity: The Invisible Liberals. In: Pammett, H.Jon – Dornan, Christopher, *The Canadian Federal Election of 2008* (Toronto: Dundurn Press), s. 63–97.

Johnston, Richard (2012). Political Parties and the Electoral System. In: Courtney, John – Smith, David, *The Oxford Handbook of Canadian Politics* (New York: Oxford University Press), s. 208–227.

Lavigne, Brad (2013). *Building the Orange Wave* (Vancouver: Douglas and McIntyre).

Laycock, David (2009). Conceptual Foundations of Continuity and Change in NDP Ideology). In: Erickson, Lynda – Laycock, David, *Reviving Social Democracy: The Near Death and Surprising Rise of the Federal NDP* (Toronto: UBC Press), s.109–140.

LeDuc, Lawrence (2007). The federal election in Canada, January 2006. *Electoral Studies* 26 (3), s.716–720.

Leebosh, Derek (2011). NDP Hits Jack-Pot in Quebec: From Decades of Work to Overnight Success. *Policy Options* 32 (6), s.113–118.

Malcolmson, Patrick – Myers, Richard (2012). *The Canadian Regime* (Toronto: University of Toronto Press).

McGrane, David (2011). Political Marketing and the NDP's Historic Breakthrough. In: Dornan, Christopher – Pammett, H. Jon (2011). *The Canadian Federal Election of 2011* (Toronto: Dundurn), s.77–110.

NDP (2015). *History* (<http://www.ndp.ca/history>, 3.2.2015).

Parliament of Canada (2015a). *History of Federal Ridings Since 1867, Candidates* (<http://www.parl.gc.ca/About/Parliament/FederalRidingsHistory/hfer.asp?Language=E&Search=Cres&canName=mclaughlin&canParty=0&ridProvince=0&ridName=&submit1=Search>, 7.2.2015).

Parliament of Canada (2015b). *History of Federal Ridings Since 1867, Yukon* (<http://www.parl.gc.ca/About/Parliament/FederalRidingsHistory/hfer.asp?Language=E&Search=Det&Include=Y&rid=859>, 22.2.2015).

Parliament of Canada (2015c). Martin, The Right Hon. Paul Edgar Philippe (<http://www.parl.gc.ca/Parlinfo/Files/Parliamentarian.aspx?Item=26693a66-0030-4b80-bea6-f9b33e39e158&Language=E&MenuID=Compilations.FederalGovernment.PrimeMinisters.Gallery.aspx&MenuQuery=http%3A%2F%2Fwww.parl.gc.ca%2FParl>

info%2FCompilations%2FFederalGovernment%2FPrimeMinisters%2FGallery.aspx%3FLanguage%3DE, 27.3.2015).

Payton, Laura (2011). No charges in Layton massage parlour leak. *CBC News*. 5.5.2011 (<http://www.cbc.ca/news/politics/no-charges-in-layton-massage-parlour-leak-1.1099968>, 28.3.2015).

Sartori, Giovanni (2005). *Strany a stranické systémy: schéma pro analýzu* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Sayers, Anthony (2008). The End of Brokerage?. In: Whittington, Michael – Williams, Glen, *Canadian Politics in The 21st Century* (Toronto: Nelson), s.137–152.

Small, Tamara A. (2014). The not-so social network : the use of Twitter by Canada's party leaders. In: Giasson, Thierry – Marland, Alex – Small, Tamara A., *Political Communication in Canada: Meet the Press and Tweet the Rest* (Vancouver: UBC Press), s. 92–102.

Smith, Jordan Michael (2012). Return of the New Democrats. *Dissent* 59 (1), s. 11–15.

The Rhodes Scholarship (2015). *About the Rhodes Scholarship* (<http://www.rhodeshouse.ox.ac.uk/rhodesscholarship/about-the-rhodes-scholarships>, 6.2.2015).

Wolinetz, Steven (2006). Party systems and party system types. In: Crotty, William – Katz, Richard S., *Handbook of Party Politics* (London: SAGE Publications Ltd), s.51–62.

Resumé

The main aim of this thesis was to discover whether the New Democratic Party (NDP) has a potential to become a next brokerage party. In the past there used to be two brokerage parties in the Canadian party system, Liberal Party of Canada (LPC) and Conservative Party of Canada (CPC). In the last 2011 federal election NDP formed the Official Opposition for the first time.

The New Democratic Party was formed in 1961 uniting the Co-Operative Commonwealth Federation (CCF) and the Canadian Labour Congress. Initially this new Canadian political party was led by the former CCF Saskatchewan Premier, Tommy Douglas. Under his leadership NDP performed better in the federal election than its predecessors.

Since the first NDP federal election led by Jack Layton in 2003 the party's effort was to win the election for the first time. Mainly they tried to attract dissatisfied voters of the Liberal Party of Canada. In the federal election campaigning in 2008 NDP decided to invest more to Quebec (one of the most important of Canadian provinces where LPC used to be highly popular between voters). NDP also focused more on the economic issues due to the global economic crisis and on the middle class and working families with children. It was the main difference from the past NDP election in which they mostly focused on union households and workers. After the election of 2008 CPC introduced Economic and Fiscal Update for 2009-2010. The Conservatives needed to be supported by one of the political party of the House of Commons otherwise there was a threat of the fall of the Conservative government. The Liberals, NDP and Bloc Québécois said they would not support the update. Meanwhile Michael Ignatieff became a new Liberal leader. Even though he was against the Conservative update he later supported it. On this example we can see the change of Liberal opinion that is typical for brokerage parties. On the other hand NDP did not change its position on the update.

In the latest federal election in 2011 NDP again decided to run two different election campaigns – one for Quebec and the second for the Rest of Canada. According to the surveys NDP leader Jack Layton was the most popular among the other party leaders, particularly in Quebec. In the middle of the election campaign NDP reached the first place among the voters for the first time in its history. The Conservatives won the election but NDP became Her Majesty's Loyal Opposition for the first time in party history. Particularly was NDP successful in Quebec where they took most of the seats.

We can see some signs of brokerage politics on the NDP behavior in the past four federal elections. They made special campaigns for Quebecers, changed the priority of their politics according to the current trends and focused mainly on their leaders during the election campaigns. On the other side they are only changing the politics priorities but they do not change their politics at all like the brokerage politics do. NDP also focused more on the social media that play one of the most important role in the campaign period.